

ULUSLARARASI
EMİR ABDÜLKÂDİR EL-CEZÂİRÎ
SEMPOZYUMU

TEBLİĞ ÖZETLERİ
RÉSUMÉS

ملخصات أوراق العمل

11 Mayıs 2012 Cuma /

Vendredi 11 Mai 2012 /

١١ مايو ٢٠١٢ – الجمعة

BİRİNCİ OTURUM

PREMIERE SESSION

الجلسة الأولى

Kadir Özköse

Kuzey Afrika'da Tasavvufi Hareketler

Les Mouvements Soufis en Afrique du Nord

الحركات الصوفية في شمال إفريقيا

Mustafa Kara

Emîr Abdülkâdir'in Yaşadığı Dönemde Bursa'da Tasavvuf ve Sûfiler

Le Soufisme et les Soufis à l'Epoque de l'Emir Abd el-Kader à Bursa

التصوف والصوفيون في بروسا خلال إقامة الأمير عبد القادر بها

Ramazan Muslu

Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî'nin Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri

La Vie, la Personnalité et les oeuvres de l'Emir Abd el-Kader al-Jazaïri

الأمير عبد القادر: حياته و شخصيته و مؤلفاته

Dilaver Gürer

Osmanlı Arşiv Belgelerinde Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Emir Abd el-Kader al-Jazaïrî d'après les archives Ottomanes

الأمير عبد القادر الجزائري في وثائق الأرشيف العثماني

Kadir Özköse

1967 yılında Zile/Tokat'ta doğdu. Lisans eğitimimi Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde (1991), yüksek lisansını 1995 yılında, doktorasını 2000 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri Tasavvuf Anabilim Dalı'nda tamamladı. 2001 yılında Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı yardımcı doçentlik kadrosuna, 2005 yılında doçentlik kadrosuna, 2010 yılında ise Profesörlük kadrosuna atandı. Araştırma inceleme amacıyla bir süre Mısır, Cezayir ve Fas'ta bulundu. İngilizce ve Arapça bilmekte olup evli ve üç çocuk babasıdır.

Né à Zile/Tokat en 1967. Il a complété ses études universitaires de licence à la Faculté de Théologie de l'Université d'Ankara en 1991. Il a obtenu son mastère en 1995 et en 2000, son degré de "Ph.D" du Département de Soufisme et Sciences Islamiques Fondamentales à l'Institut des Sciences Sociales de l'Université d'Ankara. Il a été nommé "Yrd. Doç." dans le Département de Soufisme de la Faculté de Théologie de l'Université de Cumhuriyet en 2001. Il est devenu "Doç." en 2005 et "Prof. Dr." en 2010. Pour poursuivre ses recherches, il est allé en Egypte, en Algérie et au Maroc. Il connaît l'Arabe et l'Anglais. Il est marié, père de trois garçons.

قادر أوزكوسه

ولد في مدينة توقات عام ١٩٦٧ ، تخرج في كلية الإلهيات في جامعة أنقرة عام ١٩٩١ ، و حصل على الماجستير والـجكتوراه من نفس الجامعة ، عين أستاذا مساعدا في قسم التصوف في كلية الإلهيات في جامعة الجمهورية ، في عام ٢٠١٠ عين أستاذا دكتورا. سافر إلى مصر والجزائر والمغرب للقيام ببعض البحوث والدراسات ، ويعرف اللغة العربية والإنجليزية ، متزوج و لديه ثلاثة أولاد.

Kuzey Afrika'da Tasavvufi Hareketler

Kuzey Afrika ve Mağrib'de tasavvuf Afrika sûfilerinin, Endülüs sûfilerinin ve şark sûfilerinin tasavvuf anlayışlarını mezcetmektedir. Ancak Kuzey Afrika ve Mağrib tasavvufu pek çok özelliği bakımından Endülüs ve şark tasavvuf düşüncesinden farklılık arz etmektedir. Endülüs tasavvufunun metafizik ve irfânî tasavvuf çizgisi yerine Afrika tasavvufunun ahlâkî ve amelî bir boyut kazandığı dikkati çekmektedir. Afrika sûfilere nefis terbiyesi, kalb tasfiyesi, tevhidin derinlikli olarak elde edilmesi ve toplumun ıslahı konusunda kendilerine özgü bir üslup geliştirmişlerdi. Kuzey Afrika ve Mağrib tasavvufunun Cüneydiye ekolüne bağlı olduğu, aşırılıklardan uzak kaldığı, ilmî zihniyete öncelik verdiği, siyasî ve mücadeleci bir kimliğe sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bu temel özellikler göz önünde bulundurduğumuzda, Mağrib ve Kuzey Afrika tasavvufunun fukahanın tasavvuf çizgisini, hakikat ehlinin tasavvuf anlayışını, ahlâk ve zühdü esas alan tasavvuf geleneğini birlikte sürdürdüğü bilinmektedir.

Les Mouvements Soufis en Afrique du Nord

Le soufisme d'Afrique du Nord et du Maghreb comprend le soufisme des soufis Africains, de ceux d'Andalousie et ceux de l'Est. Mais il est aussi vrai que le soufisme d'Afrique du Nord et celui du Maghreb diffère de la pensée soufie d'Andalousie et de l'Est en certains aspects. On observe que le côté du soufisme d'Andalousie lié à la métaphysique et à la sagesse est remplacé par une dimension morale se concentrant sur les actions dans le soufisme de l'Afrique. Les soufis d'Afrique avaient leur propre façon de vivre l'élevation du nafs, la purification du coeur, l'amélioration de la société et les profondeurs de la perception de l'unicité. On remarque que le soufisme d'Afrique du Nord et du Maghreb reste lié à la voie Cüneydiyya, tout en restant loin des extrêmes, favorisant les sciences islamiques et ayant une identité politique et combative. Prenant en considération ces aspects fondamentaux, on peut dire que le soufisme du Maghreb et d'Afrique du Nord comporte en soi, la compréhension du soufisme des jurisconsultes, la perception du soufisme des gens de vérités, ainsi qu'une tradition de soufisme fondée sur la moralité et l'ascétisme.

الحركات الصوفية في شمال إفريقيا

التصوف المغربي هو مزيج التصوف الأندلسي و الشرقي ومع ذلك فللتصوف المغربي مزايا عديدة تخصه وتميزه عن التصوف الأندلسي والشرقي ، فلافات للنظر هو كون التصوف المغربي عمليا وممارسة أخلاقية أكثر من كونه نظرية على العكس من التصوف الأندلسي ، المتصوفون المغربيون قد ابتكروا اسلوبا خاصا بهم في تربية النفس ، وتزكية القلب ، ورسوخ التوحيد في القلوب ، وإصلاح المجتمع ، والذي نستخلصه بعد إمعان النظر في التصوف المغربي هو بما أن انتسابه إلى الطريقة الجنيدية قد جعله يتجنب عن التطرف ، ويقدم العلم ، ولا يتخلى عن النشاط السياسي والجهد الدفاعي. ففي ظلال هذه الميزات الأساسية نرى أن التصوف المغربي قد واصل في الدرب على طريق الفقهاء من المتصوفة، وأهل الحقيقة مقدا الأخلاق والزهد على أمور عقلية بحتة.

Mustafa Kara

1951 yılında Güneyce/Rize’de dünyaya geldi. İstanbul İmam-Hatip Okulu’ndan mezuniyetinin ardından üniversite eğitimini Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü’nde tamamladı (1974). Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra Bursa Yüksek İslam Enstitüsü’nde asistan olarak göreve başladı (1977) ve 1983 yılında *Ibn Teymiyye’ye Göre İbn Arabî* konulu teziyle doktor ünvanını aldı. 1989’da Doçent, 1994 senesinde ise Profesör oldu. Halen Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Il est né en 1951 à Güneyce/Rize. Après être diplômé du Lycée Imam-Hatip d’Istanbul, il a reçu son enseignement universitaire chez l’Institut des Hautes Etudes Islamiques de Kayseri en 1974. Après y avoir enseigné pour trois ans il a commencé sa fonction de “assistant” à l’Institut des Hautes Etudes Islamiques de Bursa en 1977 et il a reçu son degré de “Ph.D.” en 1983 grâce à sa thèse intitulée “Ibn Arabî selon Ibn Teymiyye”. Il a eu le titre académique de “Doç. Dr.” en 1989 et il est devenu “Prof.” en 1994. Il continue encore sa fonction d’Académicien dans le département de l’Histoire du Soufisme chez la Faculté de Théologie à l’Université de Uludağ.

مصطفى قرا

ولد في مدينة ريزة عام ١٩٥١، بعد أن أنهى ثانوية الأئمة والخطباء في استابول التحق بمعهد الإسلامي العالي في مدينة قيسري و تخرج فيها سنة ١٩٧٤. عمل كمدرس لفترة ثم عين معيدا في معهد الإسلامي العالي في مدينة بورصا عام ١٩٧٧، حصل على درجة الدكتوراه عن أطروحة “ابن عربي من منظور ابن تيمية”، وعين أستاذا مشاركا سنة ١٩٨٩، ثم أستاذا دكتورا عام ١٩٩٤، ويدرس حاليا كأستاذ دكتور في قسم التصوف في كلية الإلهيات في جامعة ألوداغ.

Emîr Abdülkâdir'in Yaşadığı Dönemde Bursa'da Tasavvuf ve Sûfiler

Emîr Abdülkâdir'in doğduğu sene Osmanlı sultanı III. Selim vefat etmiş, yerine II. Mahmud geçmişti. Bu iki sultanın başlattığı "yenilik arayışları" 1839'da zirveye ulaştı ve Sultan Abdülmecid tahta geçtiği yıl Tanzimat Fermanı'nı ilan etti. Devlet yönetimine yeni bir şekil verildi. Siyasi ve sosyal hayatla ilgili kanun ve nizamnâmeler yayınlandı. Emîr Abdülkâdir Bursa'ya geldiğinde Osmanlı tahtında Sultan Abdülmecid bulunuyordu. 1861 yılında vefat eden sultanın çocukları II. Abdülhamid, Mehmed Reşad ve Vahdeddin daha sonraki yıllarda padişah olacaklardır. XIX. asırda tasavvuf ve tarikatlar tarihini ilgilendiren en önemli olay Yeniçerilik'le içli dışlı olması sebebiyle ordu ile birlikte 1826 yılında Bektaşilik tarikatının yasaklanmasıdır. Bu yasak söz konusu tarikatla sınırlı kalmamış, bütün tasavvufî hayatı, tekke ve dervişleri kontrol altında tutmakla neticelenmiştir. Tekkelere şeyh atamada dikkat edilecek hususlar, dervişlerin kimlik taşıması, mensup olduğu tarikata has kıyafeti giymesi gibi bir dizi tedbiri ihtiva eden 1836 tarihli ferman dikkat çekicidir.

Le Soufisme et les Soufis à l'Époque de l'Emir Abd el-Kader à Bursa

L'année où l'Emir Abd el-Kader est né, Le Sultan Ottoman Selim III décéda et fut remplacé par Mahmud II. La passion que ces deux Sultans avaient pour les "nouveau-tés" atteignit son point culminant en 1839 et "l'Edit des Réformes" fut déclaré avec la venue au trône de Sultan Abdulmajid. Un nouveau système gouvernemental fut accepté. Des lois et des règlements concernant la vie politique et sociale ont été déclarés. C'est le Sultan Abdulmajid qui occupait le trône lorsque l'Emir Abd el-Kader vint à Bursa. Les princes de l'époque, Abdulhamid II, Mehmed Resad et Vahdeddin ont suivre au trône après le décès du Sultan. Le plus important évènement pour l'histoire du soufisme et des voies soufies du 19ème siècle a été l'interdiction en 1826 des activités de la voie Bektashiyya qui avait de forts liens avec les janissaires. Cette interdiction n'était pas seulement réservée à la voie Bektashiyya, mais elle s'est étendue sur toute la vie soufie, les zawiyas et les derviches. Un édit de 1836 est particulièrement intéressant pour les codes de limitations, dans le but de surveiller, avec des sujets comme la nomination des

cheikhs aux zawiyas et l'obligation des derviches à porter certains habits spécifiques à leur voie pour qu'ils puissent être identifiés.

التصوف والصوفيون في بروسيا خلال إقامة الأمير عبدالقادر بها

في العام الذي ولد فيه الأمير عبد القادر توفي السلطان العثماني سليم الثالث واحتل مكانه السلطان محمود الثاني ، فالبحت عن التجديد الذي أشعل نيرانه هذان السلطانان الجليلان قد بلغ أوجه عام ١٨٣٩ ، وعندما تقلد السلطان عبدالمجيد زمام الأمور وجلس على العرش أعلن «فرمان التنظيمات» وقامت بتعديل جذري في إدارة الدولة ، ونشرت قوانين متعلقة بنظام الحياة الاجتماعية والسياسية. تزامن حضور الأمير عبد القادر إلى بورصا مع عهد السلطان عبد المجيد الثاني ، ثم بعد أن توفي عبد المجيد جلس على العرش أبنائه الثلاثة عبد الحميد الثاني ، ومهمد رشاد ، وحدة الدين على التوالي. أهم حادث متعلق بالتصوف الطرق الصوفية في هذا العهد هو منع الطريقة البكتاشية عام ١٨٢٦ بسبب صلته القوية مع الجيش، هذا المنع لم يبقى عند حدود منع الطريقة البكتاشية فقط بل أنتج إشرافا شديدا على جميع الطرق الصوفية وأنشطتهم أيًا كانت. وتلفت الأنظار أيضا الفرمان المعلن عام ١٨٣٦ الذي ينظم أموراً عديدة متعلقة بالصوفيين مثل معايير تعيين الشيخ للتقية ، وفرض حمل بطاقة الهوية وارتداء الزي الخاص بطريقته على الدراويشة و ما إلى ذلك.

Ramazan Muslu

1964 yılında Muğla/Fethiye’de dünyaya geldi. 2002’de Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı’nda “XVIII. Asırda Anadolu’da Tasavvuf” başlıklı teziyle “Doktor” ünvanı aldı. 1993-1997 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı’nda çalıştı. 1995-1997 yılları arasında DİB Haseki Eğitim Merkezi’nde 12. dönem Hizmetiçi Eğitim Kursu’na katıldı. 1997 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne Araştırma Görevlisi olarak atandı. Halen aynı fakültede öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Il est né à Muğla-Fethiye, en 1964. Il a obtenu son degré de “Ph.D.” en 2002, grâce à sa thèse intitulée “Soufisme dans l’Anatolie du 18ème siècle”, publiée sous la Branche de Soufisme du Département des Sciences Fondamentales d’Islam de l’Institut des Sciences Sociales à l’Université de Marmara. Entre 1993 et 1997, il a travaillé dans La Présidence des Affaires Religieuses. Il a participé aux cours de “Education dans le Service”, qui étaient donnés pour la 12ème fois, dans le Centre d’Education de DIB Haseki. Il a été nommé “Assistant de Recherche” dans la Faculté de Théologie de L’Université de Sakarya en 1997. Aujourd’hui, il continue à servir comme académicien dans cette même Faculté.

رمضان موسلو

ولد في مدينة موغلا عام ١٩٦٤ ، وحصل على درجة الدكتوراه من جامعة مرمرة عام ٢٠٠٢ في التصوف عن أطروحة ” التصوف في أناضول في القرن الثامن عشر الميلادي“ ، عمل في رئاسة الشؤون الدينية ما بين ١٩٩٣ و ١٩٩٧ ، وعين معيدا في كلية الإلهيات في جامعة ساكاري ، ويحاضر حاليا في نفس الكلية كأستاذ دكتور.

Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî'nin Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri

Emîr Abdülkâdir b. Muhyiddin el-Cezâirî el-Hasenî (1807-1883), 19. yüzyılda yaşamış önemli bir komutan, bir devlet adamı, bir sûfi ve bir İslâm mütefekkiridir. Zira o, Kuzey Afrika'daki direniş hareketlerinin önemli aktörlerinden birisi olarak siyâsî bir lider ve askerî bir komutan olmanın yanı sıra Kâdiriyye, Nakşibendiyye, Mevleviyye ve Şâzeliyye gibi tarikatlardan icâzete nâil olmuştur. Yaklaşık ömrünün yarısına yakın bir kısmını (1853-1883) Osmanlı topraklarında geçiren Emîr, iki yıl kadar Bursa'da ve kalan kısmını da Şam'da tamamlamıştır. Bir Ekberî temsilcisi ve takipçisi olarak manevi tecrübelerini ve tasavvufî görüşlerini ele aldığı el-Mevâkıf adlı eseri önemlidir.

La Vie, la Personnalité et les oeuvres de l'Emîr Abd el-Kader al- Jazaïri

Fils de Mahieddine al Hassanî al Jazaïri, l'Emîr Abd el-Kader (1807-1883) est un important commandant, homme d'état, soufi et penseur d'İslâm. Car, aussi bien qu'un leader politique et commandant militaire ayant vécu au 19ème siècle, en tant qu'un des plus marquants acteurs des mouvements de résistance d'Afrique du Nord, on le connaît aussi pour être un homme de conscience avec ses Ijâza (icâzet) des voies Qâdiriyya, Naqshbandiyya, Mawlawiyya et Shâdhiliyya. L'Emîr qui a vécu à peu près la moitié de sa vie sur le sol Ottoman, a résidé à Brousse pendant 2 ans, et a vécu à Damas le reste du temps. Représentant et disciple de la voie Akbariyya, il partagea ses considérations et sa perception du soufisme dans son oeuvre unique "Kitab al-mawâqif".

الأمير عبد القادر: حياته و شخصيته و مؤلفاته

الأمير عبد القادر بن محي الدين الحسني الجزائري قائد عظيم وسياسي خبير وصوفي مخلص و مفكر إسلامي مهم في القرن التاسع عشر، حيث إنه كان بجانب كونه قائدا عسكريا ورائدا سياسيا من الطراز الأول في المقاومة كان حاصلًا على الإجازة من الطريقة القادرية والنقشبندية والمولوية والشاذلية. قضى ما يقارب نصف عمره في الأراضي العثمانية، نحو عامين منه في بورصا

والباقى فى الشام ، ومن أهم تصانيفه كتابه المواقف الذى تحدث فيه عن تجاربه الصوفية كمثل ومنتسب للأكبرية وباح فيه بأرائه التصوفية.

Dilaver Gürer

1965'te Yozgat'ta doğdu. 1995'te Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Tasavvuf Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi oldu. Prof. Dr. Mustafa Tahralı'nın danışmanlığındaki, "*Abdülkâdir Geylânî ve Kâdiriyye'nin Kolları*" isimli doktora çalışmasını 1997'de tamamladı. Fransa ve Mısır'da branşı ile ilgili araştırmalarda bulundu. 1999 yılında yardımcı doçentlik kadrosuna atanan Dilâver Gürer, 2002 yılında İlahiyat (Tasavvuf) alanında doçent, 2007 yılında da profesör oldu.

Dilâver Gürer est né à Yozgat en 1965. Il a commencé son service en tant que "Chargé de Recherche" en 1995. Il a complété sa thèse de doctorat sur "Abd al Qâdir al-Jilani et les branches de la voie Qâdiriyya" en 1997. Il a mené des recherches liées à sa spécialité en France et en Egypte. Dilaver Gürer a été officiellement nommé "professeur adjoint" en 1999, en 2002 "professeur agrégé" de Théologie (Soufisme), et "professeur" en 2007.

ديلاور كورر

ولد في مدينة يوزكات عام ١٩٦٥ ، عين معيدا عام ١٩٩٥ في قسم التصوف في كلية الإلهيات في جامعة سلجوك بمدينة قونيا ، حصل على درجة الدكتوراه تحت إشراف أ. د. مصطفى تاحرالي سنة ١٩٩٨ عن أطروحة «الشيخ عبد القادر طيلاني وفروع طريقة الكيلانية». سافر إلى مصر و فرنسا للقيام بالبحوث في مجال التصوف ، عين عام ١٩٩٩ أستاذا مساعدا ثم أستاذا مشاركا في عام ٢٠٠٢ ثم أستاذا دكتورا.

Osmanlı Arşiv Belgelerinde Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Bilindiği üzere Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî, Fansızlar'a karşı yaptığı cihadının ardından sarayın dâveti ve Fransızlar'ın rızâsı ile İstanbul'a gelmiş, ardından Bursa'ya geçmiş, orada üç yıl ikamet ettikten sonra Şam'a yerleşmiş, ömrünün son kısmını orada geçirmiş ve yine aynı şehirde vefat etmiştir. Osmanlı arşivlerinde Emir Abdülkâdir ile ilgili pek çok belge vardır. Bu belgelerde onun İstanbul'a gelişi, karşılanması, Bursa'ya geçişi, Şam'daki hayâtı, iâşe ve ibâtesinin sağlanması gibi konular yer almaktadır. Bu belgelerin sayısı yüzden fazladır. Ben tebliğimde bu belgelerin genel bir değerlendirmesini yapacağım ve kendisi ile ilgili resmî belgelerden örnekler sunacağım. Böylece onun Osmanlı topraklarında geçirmiş olduğu, 3 yılı Bursa'da ve 28 yılı da Şam'da olmak üzere toplam 31 yıllık hayatı hakkında birinci derece kaynaklardan istifade ederek bilgi vermeye çalışacağım.

Emir Abd el-Kader al-Jazairî d'après les archives Ottomanes

Il est bien connu que l' Emîr Abd el-Kader al Jazairî , après le « jihad » qu'il a mené contre les français, est venu à Istanbul , sur l'invitation de Sérail et avec l'accord des français, puis est allé s'installer à Brousse pour y habiter trois ans, avant qu'il n'aille à Damas, la ville où il a passé les dernières années de sa vie et où il est décédé. Nombreuses sont les archives Ottomanes traitant de l'Emîr. Ces archives contiennent des informations telles que sa venue à Istanbul, la façon dont il y a été accueilli, son départ à Bursa, sa vie à Damas, ainsi que ses moyens de logement et de subsistance. Elles sont au nombre de plus d'une centaine. Lors de cette conférence, une analyse générale de ces archives et de certains exemplaires des documents officiels sur l'Emir va vous être présentée . Avec cette méthodologie, les informations sur la vie qu'il a menée sur les sols Ottomans (31 ans au total , soit 3 ans à Bursa et 28 ans à Damas) seront explicitées selon des sources de premier degré.

الأمير عبد القادر الجزائري في وثائق الأرشيف العثماني

فإن عبد القادر الجزائري - كما هو معلوم - بعد جهاده الذي قام بها ضد

فرنسا حضر إلى استانبول مجيباً لدعوة السلطان ثم توجه إلى بورصا و أقام بها ثلاث سنوات ثم غادرها إلى الشام وعاش بقية عمره هناك إلى أن توفي. هناك وثائق كثيرة متعلقة بالأمير عبد القادر في الأرشيف العثماني. هذه الوثائق تبوح بحضوره إلى استانبول واستقباله هناك ، و انتقاله إلى بورصا ، وعيشه في الشام ، وتوفير لقمة العيش والمبيت له. فإن عدد هذه الوثائق يفوق المائة. ففي ورق عملي سأقوم بتقييم على وجه عام لهذه الوثائق وسأعرض نماذج من هذه الوثائق ، فسأحاول أن ألقى الضوء على واحد وثلاثين سنة من عمر الأمير الذي قضاه على الأراضي العثمانية ثلاث سنوات منها في بورصا و ثمانية وعشرون سنة منها في الشام عبر هذه الوثائق أولاً بأول.

11 Mayıs 2012 Cuma /

Vendredi 11 Mai 2012 /

١١ مايو ٢٠١٢ – الجمعة

İKİNCİ OTURUM

2ème SESSION

الجلسة الثانية

Hidayet Peker

Felsefî İlğileri Bakımından Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Le Rapport de l'Emir Abd el-Kader à la philosophie

الأمير عبد القادر الجزائري من حيث أكتراهه للفلسفة

Ekrem Demirli

İşârî Yorumdan 'Tahkîk' ve İtibar'a Tasavvufta Yorum Yönteminin

Değişmesi: Abdülkâdir el-Cezâirî'nin Yorum Tarzı Hakkında Bir

Değerlendirme

De l'exégèse allégorique à l'exégèse par la vérification et la réfutation:

Evaluation de la manière exégetique de l'Emir Abd el-Kader

من التفسير الإشاري إلى التحقيق و الإعتبار ، تغير منهج التأويل في التصوف:

تعليقات على منهج التأويل عند عبد القادر الجزائري

Abdullah Kartal

Abdülkerîm Cîlî'nin İbnü'l-Arabî'ye Yönelik Bazı Eleştirilerine Emîr

Abdülkâdir el-Cezâirî'nin Yaklaşımı

L'Approche d'Emir Abd el-Kader al-Jazairî de certaines des critiques

que Abd el-kerîm Jîlî apporte sur Ibn Arabî

رؤية الأمير عبد القادر الجزائري في انتقادات عبد الكريم الجيلي لبعض آراء

ابن العربي

Hasan Taşdelen

Emîr Abdülkâdir ve İbnü'l-Arabî'nin Dîvanlarının Tasavvufî Terimlerin
Kullanımı Açısından Karşılaştırılması

Comparaison de l'Utilisation des Termes du Mysticisme Islamique
dans les Divans de l'Emir Abd el-Kader et d'Ibn Arabi

المقارنة بين ديوان ابن العربي و ديوان الأمير عبد القادر من حيث أستعمال
المصطلحات الصوفية

Hidayet Peker

1966 yılında Kırşehir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini bu şehirde, üniversiteyi Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde tamamladı. İstanbul’da yaptığı öğretmenlik görevinden sonra 1993 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi oldu. 1999 yılına aynı üniversiteye bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “İbn Sina’nın Bilgi Anlayışı” adlı çalışmasıyla doktor ünvanını aldı. 2001 yılında öğretim üyesi olan Peker, 2 yıl süreyle Türkmenistan Mahtumkulu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde çalıştı. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Il est né à Kırşehir en 1966. Après avoir complété ses études primaire et secondaire dans sa vie natale, il a été diplômé de la Faculté de Théologie de l’Université d’Uludağ. Il a enseigné à Istanbul jusqu’à sa nomination en tant que Rechercheur dans le Département de la Philosophie Islamique de la Faculté de Théologie de l’Université d’Uludağ. Il a reçu son titre de “Ph.D” en 1999 grâce à sa recherche intitulée “La perception du Savoir chez Avicenne” qu’il a préparé dans l’Institut des Sciences Sociales de la même université. M. Peker est devenu Académicien en 2001 et il a travaillé pour 2 ans chez la Faculté de Théologie de l’Université de Mahtumkulu de Turkménistan. Il est marié et père de deux enfants.

هداية بَكر

ولد في مدينة قرشهير عام ١٩٦٦ ، بعد أن أنهى الاعدادية والثانوية في مسقط رأسه التحق بكلية الإلاهيات بجامعة أوداغ ، عمل مدرسا في استانبول لفترة من الزمن ثم في عام ١٩٩٣ عين معيدا في قسم الفلسفة في كلية الإلاهيات في جامعة أوداغ ، حصل على درجة الدكتوراه من تلك الجامعة عام ١٩٩٩ عن أطروحة “نظرية المعرفة عند ابن السينا” وعين محاضرا عام ٢٠٠١ ، ودرس كمحاضر أجنبي في جامعة مخدومكولو بتركمنستان ، وهو متزوج و لديه ولدان.

Felsefi İlgileri Bakımından Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî, son dönem İslam düşüncesinin önemli bir mütefekkiridir. Daha çok tasavvuf düşüncesi ile ilgili olmakla birlikte onun felsefi konulara da ciddi bir ilgisinin olduğu bilinmektedir. O, Tanrı ve Tanrı-evren ilişkisinde filozofların kavramlarını kullanmakla birlikte, onların ortaya koyduğu sonuçları eleştirmiş; kelimcilerin özellikle Eş'ariler'in bu konularda ciddi bir rasyonel tenzih içinde olduklarını belirtmiştir. Aynı şekilde bilgi konusunda da, riyâzet ve müşâhedenin yanısıra istidlâlî bilginin önemine vurgu yapan düşünür, aklî bilginin insanın aydınlanması için gerekliliğine dikkat çekmiştir. Nefs konusunda da İslam felsefesi geleneğine büyük oranda bağlı kalmış, ancak kendine özgü ayrı bir nefis anlayışı da geliştirmiştir. Cezâirî, bütün bu düşüncelerini temellendirirken, İslam Felsefeden kelama, tefsirden hadise kadar pek çok alandan ve ilim adamından da istifade etmeyi ihmal etmemiştir.

Le Rapport de l'Emîr Abd el-Kader à la Philosophie

Emîr Abd el-Kader al-Jazairî est un penseur important de l'époque moderne de la pensée Islamique. Il est connu que, même s'il a été surtout intéressé à la pensée soufie, il a eu une considérable inclination pour la philosophie. En traitant du Dieu et de la relation existante entre Dieu et l'univers, il ne s'est abstenu d'utiliser les termes propres aux philosophes, pourtant, il a su critiquer les résultats auxquels ces derniers aboutissaient; il a souligné que les théologiens et les Echaris étaient hors les limites du rationnel. Au sujet du savoir, il accordait d'importance à la riyada et observation du soi, et il valorisait le savoir inférentiel, tout en disant que le savoir mental est nécessaire pour s'illuminer. Au sujet du nafs il est resté fidèle à la tradition de la philosophie islamique, mais il s'est aussi développé une perception de nafs propre à lui. Jazairî sut se servir des plusieurs domaines tels que la Philosophie Islamique, le Kalam, l'Exégèse et le Hadith pour former ses idées.

الأمير عبد القادر الجزائري من حيث إكترائه للفلسفة

إن الأمير عبد القادر من عيون المتفكرين في الإسلام في العهد المتأخر ، فكانت

صلته قوية جدا بالمسائل الفلسفية مع رسوخه العميق في المسائل التصوفية ، و مع أنه قد استعمل اصطلاحات الفلاسفة لشرح الإله وعلاقته بالكون ، فقد انتقد النتائج التي وصلت إليها الفلاسفة ، وذكر أن المتكلمين - خصوصا الأشعريين منهم- التزموا بتنزيه عقلي في هذه المسائل ، وفي المسائل المعرفية أشار إلى أهمية المعرفة الاستدلالية مع الرياضة والمشاهدة، و لفت الأنظار إلى لزوم المعرفة العقلية لتثقيف و توعية الإنسان ، وفي مسألة النفس مع أنه التزم بالمذهب الدارج في فلسفة الإسلام إلى حد كبير فقد أتى بمضمون خاص له . إن الأمير عبد القادر قد استفاد من مختلف المجلات الإسلامية والرجالات المسلمين عندما استدل على آرائه.

Ekrem Demirli

Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2003'te aynı enstitüde *Sadreddin Konevi'de Marifet ve Vücûd* adlı teziyle tasavvuf doktoru oldu. Halen çalışmalarını ağırlıklı olarak iki alanda sürdürmektedir: Birincisi Konevi şârihleri ikincisi ise İbnü'l-Arabî. *Füsûsu'l-hikem Şerhi*, *Sadreddin Konevi: Hayatı, Eserleri, Düşünceleri, İslam Metafiziğinde Tanrı ve İnsan* adlı kitapları vardır. Ekrem Demirli'nin Sadreddin Konevi, Abdürrezzak Kaşani, İbn Sina ve İbnü'l-Arabî'den çevirileri (*Füsûsu'l-hikem* ve *Fütuhâtü'l-Mekkiyye*), dergilerde yayınlanmış makaleleri ve ulusal ve uluslar arası sempozyumlarda sunulmuş tebliğleri bulunmaktadır.

Il est né à Rize-İkizdere. Il a été diplômé de la Faculté de Théologie de l'Université de Marmara. Il a été nommé "Docteur en Soufisme" dans la même Faculté en 2003 grâce à sa thèse intitulée "Ma'rifa et Wujûd chez Sadreddin Konevi". Il continue ses recherches dans deux branches: l'interprétation de Konevi et celle d'Ibn Arabî. Il est l'auteur des livres intitulés "L'Interprétation de Fususu'l Hikem", "Sadreddin Konevi: Sa Vie, Son Oeuvre, Ses Réflexions", "Dieu et L'Homme dans la Métaphysique Islamique". Il est le traducteur de certains oeuvres de Konevi, d'Abdurrezak Kaşani, d'Avicenne et d'Ibn Arabî (Fusûs al-hikam -Le livre des chatons des sages- et Al-Futûhât al-Makkiyya -Les Illuminations de La Mecque-), et il est l'auteur des articles publiés dans divers magazines et des notifications présentées dans nombreux symposium locaux et internationaux.

أكرم دميرلي

ولد في مدينة ريزة ، وتخرج في كلية الإلهيات - جامعة مرمرة ، وحصل على درجة الدكتوراه من جامعة مرمرة عام ٢٠٠٣ في التصوف عن أطروحة " المعرفة والوجود عند صدر الدين القونوي". وهو حاليا يواصل على دراساته و بحوثه في مجالين: شروح وشرح القونوي وشرح فصوص الحكم لابن العربي ، وله مؤلفات تحت عنوان صدر الدين القونوي حياته وآرائه ، و مفهوم الإله و الإنسان في ميتافيزيقا الإسلامية ، وقد قام بترجمات نشرت في مجلات عديدة

لمقتبسات من صدر الدين القونوي و عبد الرزاق الكاشاني وابن السينا وابن عربي و له ورقات عمل و بحوث قدمت في منتديات دولية.

İşârî Yorumdan ‘Tahkik’ ve İtibar’a Tasavvufta Yorum Yönteminin Değişmesi: Abdülkâdir el-Cezâîrî’nin Yorum Tarzı Hakkında Bir Değerlendirme

İlk sûfiler Kuran’ı Kerim’i yorumlarken açık bir yöneme sahip değillerdi. Bazen bir ayet veya bir sure hakkında yorumlar yapıyor, fakat bu yorumculuğu dayandırdıkları genel bir yöntem ortaya koymuyorlardı. Ortaya çıkan tepkilere karşı ise tasavvuf yorumculuğu ‘işari’ yorum tarzı diye isimlendirilmişti. Dikkate değer hususlardan birisi, işaret terimi hakkında bir belirsizliğin bulunmasıydı. Tefsir bilgilerinin –mesela Zerkeşi gibi- işaret terimine yükledikleri anlam ile Kuşeyrî’nin veya diğer sufilerin yükledikleri anlam arasında bir fark vardı. Buna rağmen işaret tabiri sufilerin kesin bir yöneme sahip olmadıklarını ifade eden bir anlam taşıdığıdır. İbnü’l-Arabi ile birlikte ise yorum yöntemi değişmiş, işaretin yerini tahkik veya metafizik yorum almıştır. Bu durumda artık ikincil olan birincil, fer olan asıl haline gelmiştir. el-Cezâîrî’nin ayet ve hadis yorumculuğu da İbnü’l-Arabi’yi takip etmektedir.

De l’exégèse allusive à l’exégèse par la vérification et la réfutation : Evaluation de l’exégèse chez l’Emir Abd el-Kader

Les premiers soufis ne suivaient pas une méthodologie bien définie. Ils faisaient l’exégèse des Vers ou Sourates Coraniques sans construire de méthodologie. Avec les réactions qu’ils attirèrent, leurs efforts furent appelés de l’exégèse “allusive”. Un des points importants à ce sujet est que ce terme “allusive” n’était pas utilisé dans le même sens par tout le monde. Il y avait une différence entre l’utilisation de ce terme par les savants d’exégèse tel que Zerkeşi et par celle de Kuşeyrî ou certaines autres soufis. Malgré cette différence, le terme “allusive” désignait aussi, un sens commun qui montrait que ces soufis n’avaient pas de méthodologie bien constituée. Avec Ibn Arabî, la méthodologie d’exégèse fut changée: de l’exégèse allusive à la vérification ou métaphysique. Dès lors, ce qui était secondaire devint primaire et le

prédicat devint le sujet. Et l'exégèse de Hadiths chez Jazairî est une continuation de celle d'Ibn Arabî.

من التفسير الإشاري إلى التحقيق و الإعتبار ، تغير منهج التأويل في التصوف:
تعليقات على منهج التأويل عند عبد القادر الجزائري

المنهج في تفسير القرآن الكريم لدى المتقدمين من الصوفيين لم يكن محمدا ، فعندما يفسرون الآيات الكريمة لم يمارسوا على منهج معين، فلما انتقدت آرائهم فيما بعد سمي تفسيرهم ب«التفسير الإشاري» ، ومن المثير للانتباه أن مصطلح «الإشاري» كان محاطا ببعض الإبهام فمضمون «الأشارة» عند المفسرين يختلف عن مضمونها عند المفسرين ، فمن خلال مفهوم الإشاري نتكأد بأنه لم يكن لدى الصوفيين منهج معين و محدد للتفسير. فمع عهد ابن عربي تغير منهج التفسير لدى الصوفيين فحل مكان التفسير الإشاري التفسير التحقيقي أو الميتافيزيقي ، في هذا الوضع تصبح الثانوي أوليا والفرع أصلا ، عبدالقادر الجوائي قد حزا حزو ابن عربي في تفسيره الآيات وشرحه الأحاديث.

Abdullah Kartal

1968 yılında Sivas'ta doğdu. Orta öğrenimini Üsküdar İmam Hatip Lisesi'nde Üniversite eğitimini Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. "Abdullah Bosnevî'nin Merâtib-i Vücûd İle İlgili Bir Risalesi" konulu yüksek lisans tezini 1996 yılında, "Abdülkerim Cili'nin Tasavvuf Felsefesi" adlı doktora tezini 2002 yılında tamamladı. "İlahî İsimler Teorisi" başlıklı çalışmasıyla 2009 yılında doçent oldu. Halen Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Il est né en 1968 à Sivas. Il a reçu son éducation secondaire chez Lycée Imam Hatip d'Uskudar, et il a été diplômé de la Faculté de Théologie de l'Université de Uludağ. Il a complété sa thèse de mastère intitulée "Le Risala d'Abdullah Bosnevî sur Les Niveaux de l'Âme" en 1996, et ce fut en 2002 qu'il a accompli sa thèse doctorale intitulée "La Philosophie du Mysticisme Islamique chez Abdülkerîm Cîlî". Avec sa recherche "Théorie des Noms Divins", il a obtenu le titre de "doçent" en 2009. Il continue encore, sa fonction d'académicien chez La Faculté de Théologie de L'Université d'Uludağ.

عبد الله كرتال

من مواليد مدينة سِواس عام ١٩٦٨ ، بعد أن أنهى ثانوية الأئمة والخطباء التحق بكلية الإلهيات في جامعة أوداغ وتخرج فيها عام ١٩٩٣ ، حصل على درجة الماجستير عام ١٩٩٦ و عنوان الرسالة "رسالة لعبدالله البوسنوي عن مراتب الوجود" ، وحصل على درجة الدكتوراه عام ٢٠٠٢ عن أطروحة " فلسفة التصوف لدى عبد الكريم الجيلبي" وحصل على درجة الأستاذ المشارك عن أطروحة "نظرية الأسماء الإلهية" وهو حاليًا يدرس في كلية الألهيات - جامعة أوداغ :أستاذ مشارك.

Abdülkerîm Cîlî'nin İbnü'l-Arabî'ye Yönelik Bazı Eleştirilerine Emir Abdülkâdir'in Yaklaşımı

İbnü'l-Arabî'nin gerek üslup, gerek tarz, gerekse idrak ettiği müşahedenin derinliği bakımından üstün meziyetleri, onun, tasavvuf tarihinin zirve şahsiyeti olmasını sağlayan başlıca nedenler arasında yer alır. Tasavvuf dışında onun otoritesine yönelik eleştiriler olmakla birlikte tasavvuf içerisinde mutlak otoritesini sarsacak ve tartışmaya açacak hiçbir köklü fikri ve entellektüel çatışma olmamıştır. Ancak İbnü'l-Arabî'nin otoritesine bağlı kalmakla birlikte bazı meselelerde onun görüşlerine eleştiri getiren ve farklı yaklaşımlar ortaya koyan bazı sûfiler de olmamış değildir. Abdülkerîm Cîlî, bu isimlerin başında yer alır. Öte yandan İbnü'l-Arabî geleneğine bağlı olan ve vahdet-i vücûd doktrininin temel meseleleri hakkında görüşlerini ortaya koyan Emir Abdülkâdir de el-Mevâkif adlı eserinde söz konusu tartışmalara yeri geldikçe değinmiştir. Emir Abdülkâdir, meseleleri ortaya koyarken sık sık gerek İbnü'l-Arabî'den, gerekse Abdülkerîm Cîlî'den alıntılar yapmıştır. Öte yandan bahsedilen tartışmalara da değinmekten geri kalmadığı gibi İbnü'l-Arabî'nin haklı olduğunu ve dolayısıyla Cîlî'nin gerekçesi kabul edilebilir olmakla birlikte hatalı olduğunu dile getirir.

L'Approche d'Emir Abd el-Kader al-Jazairî envers certaines des critiques que Abdülkerîm Jîlî apporte sur Ibn al-Arabî

Les dons d'excellence que Ibn Arâbî fait preuve dans son style, ainsi que sa manière de traiter de ses sujets, et aussi la profondeur de sa perception de la vérité sont parmi les causes primordiales qui font qu'il est cité comme un des personnages les plus proéminents de l'histoire du soufisme. Même si on connaît des critiques sur lui venant des sources qui sont outre le monde du soufisme, on ne voit pas de pensées enracinées et issues des intellectuelles du mysticisme islamique. Mais on ne peut nier l'existence de certains soufis qui, toute à la fois restant fidèle à son autorité dans le domaine, l'ont critiqué et ont apportés certaines différentes approches. Abdülkerîm Jîlî occupe la première place dans la liste de ces derniers. En revanche, étant un ardent défenseur de la tradition spirituelle d'Ibn Arâbî et qui est connu par ses considérations sur les fondamentaux de la doctrine de l'unicité, l'Emir Abd el-Kader al Jazairî a su traiter de ces critiques dans son oeuvre *Kitab al-Mawâqif*. En mettant les sujets en évidence, l'Emir Abd el-Kader ne s'est abstenu

de faire fréquemment usage des extraits des oeuvres d'Ibn Arâbî ainsi que ceux d'Abdulkerîm Jîlî. Par ailleurs, s'intéressant aussi aux critiques de Jîlî, il prononça que même si son point d'appui est acceptable, les critiques de ce dernier sont erronées et que le système d'Ibn Arâbî est juste.

رؤية الأمير عبد القادر الجزائري في انتقادات عبد الكريم الجيلي لبعض آراء ابن العربي

ولا شك أنَّ أسلوب ابن العربي الراقي وطريقة تعرضه للمسائل وعمق تفكيره هي أهم ميزاته التي جعلته من الرموز في تاريخ التصوف ، ولا تجد نزاعاً ولا دفاعاً يلقي إليه البال في كونه من أعلام الصوفيين رغم أن هناك بعض الانتقادات لفحولته في المجالات الأخرى ، ولكن مع كل الاحترام و التبجيل له فقد قام بعض العلماء بانتقاد بعض آرائه، من أبرزهم عبد الكريم الجيلي ، فالأمير الذي يعتقد بوحدة الوجود ويلتزم بمذهب ابن عربي في التصوف قد تعرض لهذه المسائل المثيرة للخلاف في كتابه المسمى «المواقف» ، واقتبس من كلا العلمين ابن العربي و الجيلي كلما دعا الأمر إلى ذلك، وانحاز لابن عربي مصوّباً آرائه ضد انتقادات الجيلي ، لذا نرى هذا الأخذ و الرد في المسائل الدقيقة بين هؤلاء الأعلام من المثير للانتباه بشكل كبير.

Hasan Taşdelen

1967 yılında Ankara'da doğdu. 2000 yılında "Mey Ziyâde ve XX. Yüzyıl Arap Edebiyatı'ndaki Yeri ve Tesirleri" adlı doktora teziyle doktor ünvanı aldı. 2002-2003 yılları arasında Türkmenistan Mahdumkuli Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde misafir öğretim üyesi olarak ders verdi. 2011 yılında 'Doçent' ünvanı aldı. Hâlen Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagatı Anabilim dalında öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

Il est né à Ankara en 1967. Il a obtenu son degré de "Ph.D" grâce à sa thèse de doctorat intitulée "Mey Ziyâde, sa Place et son Influence dans la Littérature Arabe du 20ème Siècle" en 2000. Il a enseigné en tant que 'Conférencier Invité' chez la Faculté de Théologie de L'Université de Mahdumkuli Turkménistan entre 2002-2003. Il a reçu le titre de "Professeur Agrégé" en 2011. Aujourd'hui, Il continue d'occuper sa poste d'enseignant dans le Département de la Langue Arabe et la Rhétorique.

حسن تاشدلين

ولد في مدينة أنقرة عام ١٩٦٧ ، وحصل على درجة الدكتوراه سنة ٢٠٠٠ عن أطروحة "مي زيادة: مكانتها في الأدب العربي في القرن العشرين وتأثيراتها فيه" و عمل كمحاضر أجنبي في كلية اللاهيات- جامعة مخدومكولي بتركمنستان ، عين أستاذا مشاركا في عام ٢٠١١ ، ويدرس حاليا كأستاذ مشارك في قسم اللغة العربية وأدبها في كلية الإلهيات في جامعة أوداغ.

Emîr Abdülkâdir ve İbnü'l-Arabî'nin Dîvânlarının Tasavvufî Terimlerin Kullanımı Açısından Karşılaştırılması

Emîr Abdülkâdir, Ekberiyye'ye bağlı olarak İbnü'l-Arabî'yi en iyi yorumlayan şahsiyetlerden birisi kabul edilmektedir. Emîr Abdülkâdir varlığın mertebeleri ve insân-ı kâmil gibi vahdet-i vücûdun anlaşılması zor tasavvufî kavramlarını *Mevâkıf* adlı eserinde şiirler eşliğinde şerh etmiştir. Bu çalışmada, Emîr Abdülkâdir *Dîvân*'ında ve *Mevâkıf* adlı eserinde yer alan şiirlerinden tasavvufî muhteva taşıyanlar ile, İbnü'l-Arabî *Dîvân*'ında yer alan şiirlerin, tasavvufî kavramların ifadesi açısından bir karşılaştırması yapılacak, İbnü'l-Arabî'nin düşüncelerine ait kavramların Emîr Abdülkâdir tarafından nasıl yorumlandığı bu kavramların İbnü'l-Arabî ve Emîr Abdülkâdir'in diline nasıl yansdığı tespit edilecektir.

Comparaison de l'Utilisation des Termes du Mysticisme Islamique dans les Divans de l'Emîr Abd el-Kader et d'Ibn Arabi

Emîr Abd el-Kader est aussi connu pour son lien avec la voie Akbariyya, en tant qu'un des meilleurs interprètes d'Ibn Arabi. Dans son oeuvre "Kitab al-mawâqif", il explique les concepts complexes du soufisme se rapportant à l'unité divine, comme "les Haltes de l'Etre et l'Homme Parfait" à travers ses poèmes. Nous visons à faire une comparaison de l'utilisation des termes du mysticisme islamique dans les poèmes de structure spirituelle du divan et du "Mawâqif" de l'Emîr Abd el-Kader et avec ceux des poèmes du divan d'Ibn Arabi, et aussi, à traiter de son interprétation des termes qu'Ibn Arabi utilise pour élaborer ses idées, et finalement, à observer l'utilisation de ces termes dans les divans d'Ibn Arâbi et de l'Emîr Abd el-Kader.

المقارنة بين ديوان ابن عربي و ديوان الأمير عبد القادر من حيث استعمال
المصطلحات الصوفية

يعد الأمير عبد القادر من أفضل من قام بشرح ابن عربي ملتزماً بالأكبرية ،
فهو قد شرح مصطلحات «وحدة الوجود» العويصة على الفهم مثل مراتب

الوجود و الإنسان الكامل في كتابه المسمى ب «المواقف». ففي ورقة العمل هذه سنقوم بالمقارنة بين الأشعار الصوفية الموجودة في ديوان عبد القادر و في كتابه المواقف و بين الأشعار الصوفية الموجودة في ديوان ابن عربي من حيث التعبير عن الاصطلاحات التصوفية ، وسنحدد تأويلات الأمير لمصطلحات ابن عربي ، ونتعرض لانعكاسات هذه المصطلحات على الديوانين ديوان الأمير عبد القادر و ديوان ابن عربي.

12 Mayıs 2012 Cumartesi

Samedi 12 Mai 2012

١٢ مايو ٢٠١٢ - السبت

ÜÇÜNCÜ OTURUM

3ème SESSION

الجلسة الثالثة

Salih Çift

Sömürgecilik Karşıtı Sûfi Direniş ve Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Mouvement Soufi Anti-Colonialiste et l'Emir Abd el-Kader

المقاومة الصوفية ضد الاستعمار والأمير عبد القادر الجزائري

Boualem Bessaïeh

İki Adam, Tek Kader

Deux hommes et un seul destin

رجلان و قدر واحد

Ahmed Bouyerdene

1860'daki Hıristiyanlık Karşıtı Ayaklanmalar ve Avrupa Üzerindeki

Etkisi

Les émeutes antichrétiennes de 1860 et ses effets en Europe

النهضات ضد النصرانية عام ١٨٦٠ وتأثيراتها على أوروبا

Mehmet Çelenk

Emîr Abdülkâdir ve Öncülük Ettiği Hareketin Dünyadaki Yansımaları

L'Emir Abd el-Kader et le rayonnement de son action dans le Monde

الأمير عبد القادر وأنعكاسات حركته كرائد على العالم

Salih ÇİFT

1969 Maçka/Trabzon'da dünyaya geldi. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra bir süre öğretmenlik yaptı. Halen U.Ü. İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı öğretim üyesi olan Çift'in temel çalışma alanları ilk dönem tasavvufu ve Bektâşîlik'tir.

Né à Maçka/Trabzon en 1969, diplômé de la faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ, il a commencé à enseigner. Les centres d'intérêt et les domaines de recherches particuliers de Çift -qui continue à enseigner dans Le Département de soufisme de la Faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ- sont le soufisme originel et le Bektashiyya.

صالح جِفت

ولد في ماجكا التابعة لمدينة طرابزون ، وبعد أن تخرّج في كلية الإلهيات في جامعة أوداغ عمل مدرسا لعدة سنين ، وهو يعمل حاليا كأستاذ مشارك في قسم التصوف الإسلامي في كلية الإلهيات في جامعة أوداغ، ومجالات بحوثه الأساسية هي «التصوف في عهده الأول» و «الطريقة البكتاشية».

Sömürgecilik Karşıtı Sûfi Direniş ve Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî

Tasavvuf tarihinin erken dönemlerinden itibaren sûfi müellifler tarafından kaleme alınan çeşitli eserlerde birbirinden farklı yüzlerce tasavvuf tarifinin yapıldığı görülür. Zaman, zemîn ve önceliklere göre farklılık arz eden bu tariflerin en geniş kapsamlılarından birinin sahibi olan Amr b. Osman Mekkî (ö. 291/903) tasavvufu şöyle der: "Tasavvuf, kulun her vakitte, o vakit içinde işlenmesi en uygun olan amelle meşgul olmasıdır." Mekkî'den günümüze tasavvuf tarihinin seyri ve sûfilerin faaliyetleri, onun ortaya koymuş olduğu anlayışın tasavvuf erbabı tarafından büyük oranda benimsendiğini göstermektedir. Batı kaynaklı sömürgecilik hareketi karşısında destansı direniş örnekleri veren sûfilerin faaliyetleri de bu bağlamda değerlendirilmelidir. Bu yazıda değişik dönem ve coğrafyalarda gözlemlenen farklı tezahürlerinden hareketle sûfi direnişin temel hedefleri ve ortak özellikleri belirlenmeye çalışılacaktır. Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî ve öncülük ettiği mücadele ise özel olarak mercek altına alınacak, kendisiyle aynı zaman zarfında sûfi direnişe önderlik eden Şeyh Şâmil gibi diğer bazı tasavvuf büyükleriyle Emîr arasındaki münasebetler üzerinde durulacaktır.

Mouvement Soufi Anti-Colonialiste et l'Emir Abd el-Kader

On peut se rendre compte que, depuis les temps originels du soufisme, des centaines de définitions différentes du soufisme ont été faites dans diverses oeuvres écrites par des auteurs soufis. Amr b. Osman Mekkî (m. 291/903) qui est le à l'origine d'une des définitions les plus complètes qui varient selon l'époque, le lieu et les circonstances, définit le soufisme ainsi: "Le Soufisme c'est lorsque que le serviteur soit occupé à chaque instant par le service qui lui est le plus convenable à cet instant." Le déroulement de l'histoire du soufisme depuis Mekkî, et les activités des soufis, montrent que sa définition a été largement acceptée par les maîtres soufis. On devrait aussi percevoir les activités des soufis qui ont su montrer des exemples de résistances légendaires contre le mouvement colonialiste issu de l'Ouest dans ce contexte. Dans cette conférence, en se fondant sur les diverses manifestations des résistances soufies apparues dans des époques et des lieux différents, l'objectif est de définir les buts primordiaux et les points communs de

ces dernières. Notamment nous attirerons l'attention sur, l'Emir Abd el-Kader al-Jazairi et le mouvement qu'il a mené, et nous traiterons des liens entre l'Emir avec certains grands soufis de cette époque comme le Cheikh Shamîl.

المقاومة الصوفية ضد الاستعمار والأمير عبد القادر الجزائري

إذا ما أمعنا النظر في مؤلفات الصوفيين ، المتقدمين منهم والمتأخرين ، نجد مئات التعاريف المختلفة للتصوف ، كل قد عرفه حسب الزمان والمكان والأولويات ، ومن أشمل تلك التعاريف تعريف عمرو بن عثمان المكي (ت ٩٠٣/٢٩١) حيث قال: "التصوف: أن يكون العبد في كل وقت مشغولا بما هو أولى فيه" ، فإن تاريخ التصوف وسلوك الصوفيين من عهد الشيخ المكي إلى يومنا هذا يدلان على أن أرباب التصوف قد تبنا وجهة نظره هذه إلى حد كبير. فلا بد أن تُقيم أنشطة الصوفيين المتمثلة في مقاوماتهم الأسطورية ضد الاستعمار الغربي في هذا السياق. هذا البحث سيحاول تحديد الأهداف الأساسية والسلمات المشتركة للمقاومة الصوفية من خلال مظاهرها التي تحققت في قرون ومناطق مختلفة ، وسيتعرض البحث على وجه الخصوص للجهود الدفاعية التي قادتها الأمير عبد القادر الجزائري ولعلاقته مع من عاصره ممن قاد المقاومة الصوفية من الشيوخ مثل الشيخ شامل الداغستاني.

Boualem Bessaïeh

1930 yılında Cezayir'in el-Bayad şehrinde doğmuştur. Sosyal Bilimler ve Edebiyat alanında doktora sahibidir. Kurtuluş ordusuna katılmış, kumandanlık seviyesine kadar yükselmiştir. 1957'den 1962'ye birçok önemli görevde bulunmuştur. 1963'ten bu yana Brüksel, Bern, Vakitan, Kuveyt, Kahire ve Rabat şehirlerinde büyükelçilik yapmıştır. 1979'dan 1984'e İletişim ve Kültür Bakanlığı, 1985'te Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı, 1986/87'de Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988'den 1990'a kadar ise Dış İşleri Bakanlığı görevlerini ifa etmiştir 2005'ten günümüze Yüksek Anayasa Uygulama Kurulu'nun başkanlığını yürütmektedir.

Né en Algérie en 1930 à El Bayad. Titulaire d'un doctorat en lettres et sciences humaines. Il rejoint les rangs de l'armée de libération puis et élevé au grade de commandant ; il fut chargé de plusieurs missions importantes dont membre du Secrétariat général du Conseil national de la Révolution de 1957 à 1962. Ambassadeur à partir de 1963 à Bruxelles, Berne, Vatican, Koweït city, Le Caire et Rabat. Ministre de l'information et de la culture de 1979 à 1984, Ministre des postes et télécommunications en 1985, Ministre de la culture et du tourisme de 1986/87 et Ministre des affaires étrangères de 1988 à 1990. Président du conseil constitutionnel de 2005 à ce jour.

بوعلام بسايح

ولد في مدينة البيض في الجمهورية الجزائرية عام ١٩٣٠ ، وحصل على الدكتوراه في الآداب والعلوم الإنسانية ، والتحق بصفوف جيش التحرير الوطني وتقلد رتبة ضابط الجيش ، وقام بمهام سامية ما بين عام ١٩٥٧ و ١٩٦٢ ، وشغل منذ عام ١٩٦٣ عدة وظائف كسفير في العديد من العواصم الأوروبية مثل بارن و الفاتيكان والعواصم العربية مثل القاهرة ، وكويت ، والرباط. ومن عام ١٩٧٩ إلى عام ١٩٨٤ شغل مناصب وزارية عديدة حيث عين على التوالي وزيرا للإعلام ووزيرا للبريد والمواصلات السلكية واللاسلكية ، ثم وزيرا للثقافة فوزيرا

للشؤون الخارجية. وعين عام ٢٠٠٥ رئيساً للمجلس الدستوري ومازال شاغلاً للمنصب نفسه.

İki Adam, Tek Kader

Her ikisi de ülkelerinin bağımsızlığının yaman birer savunucusu, her ikisi de insan şeref ve haysiyetinin koruyucusu, her ikisi de İslâm'daki çile kavramıyla beslenmiş iki sûfi, aydın iki devlet adamı, politik ilişkilerin pîri ve güçlü birer hatip, her ikisi de sessiz gecelerin yetenekli şairleri olan iki adam... İşte Emîr Abdülkâdir ve Şeyh Şâmil hakkında bir çırpıda söylenebilecekler. Süveyş'teki karşılaşmaları aracılığı ile Asya'ya has İslâm algısı ile Mağrib'inki buluşmuş ve bu iki nur Doğu ile Batı arasındaki ilişkilere yönelmiştir. Kader, sanki, söz ettiğimiz iki değer vefâtlarının ortak bir şekilde 75 yaşında gerçekleşmesi ile, kendilerine eşit süre vererek, varoluşlarının benzerliğine ve mücadelelerinin ortaklığına da gönderme yapmıştır.

Deux hommes et un seul destin.

Deux hommes, tous deux partisans farouches de l'indépendance de leur pays, tous deux défenseurs de la dignité de l'homme, tous deux soufis nourris aux sources ascétiques de l'islam, tous deux hommes d'états éclairés, redoutables négociateurs et brillants orateurs, et enfin, dans le silence des nuits paisibles, poètes de talent, tels sont de prime abord Abdelkader et Chamyl. A travers leur rencontre à Suez l'islam Asiatique rencontrait l'islam Maghrébin et se croisait leur regard sur les relations entre l'Orient et l'Occident. Ils meurent tous les deux à l'âge de 75 ans comme si le destin, en décrétant une égale durée de vie, voulait souligner la similitude de leurs existences, l'analogie de leurs combats.

رجلان و قدر واحد

كلاهما فارسا الميدان في الدفاع عن أرضهم و عرضهم ، كلاهما حاميان لكرامة الإنسان ، كلاهما حصل على غذائهما من خلال المجاهدة في الإسلام ، رجلا

دولة مثقفان ، ذوا حنكة سياسية عريقة ، حطيان مصقعان ، رجلان شاعران موهوبان في الليالي الصامتة... هذا هو القول المتاح إذا الألسُنُ بذكر الأمير والشيخ الشامل باح ، فبمقابلتهم في السويش التقى الفهم الأسلمي الآسيوي بالفهم الإسلامي المغربي ، أصبحت نورا توجه إلى العلاقة بين لشرق والغرب. وكأن القدر أوماً بأن يتوفى كلاهما عن خمس وسبعين إلى التشابه الوجودي بينهما و مشاركة المجاهدة لديهما.

Ahmed Bouyerdene

Cezayirdoğumlu,bağımsız tarih araştırmacısı.Strasbourg Üniversitesi'nde Akdeniz ve Doğu Bölgeleri İncelemeleri Departmanı'nda Doktor. Bazı çalışmaları : *Abülkâdir, Zıtların Uyumu*, Paris 2008, 2012 ; *Abdülkâdir, Bir Günümüz Ruhbanı* adlı müşterek çalışmanın yardımcı yönetmenliği ; *Çağdaşlarının Dilinden Abdülkâdir, Parçadan Bütüne*, Paris 2008.

Il est né en Algérie. Il est chercheur en histoire indépendant. Il a été nommé « Docteur » chez l'Université de Strasbourg en Etudes Méditerranéennes et Orientales. Références bibliographiques : *Abd el-Kader, l'harmonie des contraires*, Paris, le Seuil, 2008, 2012 ; *Abd el-Kader par ses contemporains, Fragments d'un portrait*, Paris, Ibis Press, 2008 ; - Co-direction de l'ouvrage collectif, *Abd el-Kader, un spirituel dans la modernité*.

أحمد بويردن

من مواليد الجزائر ، بحاثة مستقل في مجال التاريخ ، دكتور في قسم دراسات منطقة البحر الأبيض و الشرق بجامعة ستراسبورك ، وله مؤلفات منشورة ، منها : «عبدالقادر: انسجام الأضداد» نشر في باريس عام ٢٠٠٨ ، و «عبدالقادرعلى لسان معاصريه» نشر في باريس عام ٢٠٠٨ ، وعمل مشترك قام بدور نائب الرئيس فيها تحت عنوان : «عبدالقادر : رهبان في يومنا ، من الجزء إلى الكل».

1860'taki Hıristiyanlık Karşıtı Ayaklanmalar ve Avrupa Üzerindeki Etkisi

1860 yazında Şam'da Hıristiyan cemâatini hedef alan isyanlar, insanoğlunun ortak bilincinde « Haçlılar'ın Hilâl'e cevabı » olarak yer etti. En azından dönemin Avrupa basınına, hususen de Fransa'nınkine söz konusu olaylar bu şekilde yansdı. Osmanlı Devleti'ni etkileyen çok yönlü krizden ve Rusya ile Avrupa ülkelerini dinî çeşitli grupların yönlendirmesi ile karşı karşıya bırakan politik ve ekonomik sorunlardan kısaca bahsettikten sonra sunumumuzu Abdülkâdir el-Hasânî'nin bu ortamdaki görevine yoğunlaştıracamız. Hıristiyanlar'ın lehine yaptığı davranışın Avrupa'daki İslâm ve müslümana dair genel itibarıyla olumsuz olan imajı değiştirmek anlamında nasıl da önemli olduğunu göreceğiz.

Les émeutes antichrétiennes de 1860 et sa représentation en Europe

Les émeutes de Damas de l'été 1860 qui ont visé la communauté chrétienne perdurent dans la mémoire collective comme un affrontement du « Croissant contre la Croix ». C'est en tous cas la lecture des événements qui a prévalu dans les journaux européens de l'époque et en particulier dans la presse française. Après un bref rappel de la crise multiforme qui touche l'empire ottoman et les enjeux politiques et économiques, qui par communautés religieuses interposées, vont opposer les puissances européennes et la Russie, nous centrerons notre propos sur le rôle d'Abd el-Kader al-Hassani. Nous verrons en particulier comment son action en faveur des Chrétiens a provoqué une rupture dans la représentation, globalement négative, faites de l'islam et du musulman en Europe.

النهضات ضد النصرانية عام ١٨٦٠ وتأثيراتها على أوروبا

حينما اندلعت في الشام عام ١٨٦٠ العصيانات ضد طائفة النصارى أدركها الوعي البشري المشترك بأنها «ردّ من الهلال على الصليب»، على الأقل هكذا كانت انعكاساتها في الإعلام الغربي عموماً وفي إعلام فرنسا خصوصاً. بعد أن

تعرضنا للأزمة المتعددة الجوانب التي عانت منها الدولة العثمانية طويلا وللمشاكل السياسية والاقتصادية المثارة من طرف مجموعات مختلفة التي واجهتها أوروبا و روسيا باختصار شديد سنركز على دور عبدالقادر الحسيني خلال تلك الفترة من الزمن ، وسنرى أهمية موقفه المصمم هذا لصالح النصارى من خلال مساهمته في تغيير صورة الإسلام والمسلمين السلبية لدى أوروبا .

Mehmet Çelenk

Adıyaman'da doğdu. 1996 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1999 yılında "Muhammed b. Abdulvehhâb'ı Hayatı ve İtikâdî Görüşleri" adlı yüksek lisans tezini, 2006 yılında da Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde "16. 17. Yüzyıllarda Safevi Şiiliği" adlı doktora tezini tamamladı. Halen Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Mezhepler Tarihi Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır.

Né à Adıyaman, il est diplômé de la Faculté de Théologie de l'Université de Marmara en 1996. Sa thèse de mastère sur "La Vie et la Vision Théologique de Muhammed b. Abdulvehhab" a été complétée en 1999 et le titre de "Ph. D." lui fut accordé en 2006 suite à sa thèse réalisée à l'Institut des Sciences Sociales de l'Université d'Uludağ et intitulée "Le Chiisme Safavide des 16ème et 17ème siècles.". Il continue à exercer en tant qu'académicien enseignant de l'Histoire des Sectes Islamiques à la Faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ.

مهت چلنك

ولد في مدينة أديمان ، وتخرج في كلية الإلهيات في جامعة مرمرة عام ١٩٩٦ ، حصل على الماجستير عام ١٩٩٩ وعنوان الرسالة "حياة محمد بن عبد الوهاب وآرائه الاعتقادية" ، ثم حصل على درجة الدكتوراه من جامعة أوداغ عام ٢٠٠٦ عن أطرحة "شيعة الصفويين في القرن السادس عشر والقرن السابع عشر". ويحاضر حاليا كمحاضر في قسم تاريخ المذاهب بجامعة أوداغ.

Emîr Abdülkâdir ve Öncülük Ettiği Hareketin Dünyadaki Yansımaları

Cezayir'in işgali Osmanlı merkezi idaresinin çok güçlü olmadığı ve dâhili problemlerin idarecileri fazlasıyla meşgul ettiği bir döneme denk gelmiştir. 1826 yılında vuku bulan vaka-i Hayriye ile serkeş yeniçeri problemi halledilmiş mamafih devletin ve kurumların yeniden yapılandırılması çabaları sistem içinde büyük bir boşluk oluşturmuştur. 1830'da Cezayir'i işgal eden Fransızlar'ın bu süreci yakından takip ettiği aşikârdır. Bu cihetle Emîr Abdülkâdir'in öncülük ettiği direniş hareketi Cezayir Müslümanlarının kendi iç dinamikleri ile yürüttüğü bir harekettir. Emîr Abdülkâdir'in hareketi doğuda ve batıda büyük bir ilgi uyandırmıştır. Batı kamuoyu, özellikle Fransa, olayı şaşkınlık ve hayret ile izlemiştir zira bu çapta ve bu kabil bir direniş onların ummadığı bir durumdu. Bu açıdan bakıldığında Emîr Abdülkâdir'in öncülük ettiği direniş hareketi kendi zamanıyla sınırlı olmayan üretken ve dinamik bir etkiye sebep olmuştur demek mümkündür.

L'Emir Abd el-Kader et le Rayonnement de son action dans le Monde

L'invasion de l'Algérie coïncida avec une époque où le pouvoir central de l'Empire Ottoman n'était pas sain et où les problèmes internes occupaient beaucoup les dirigeants. Même si la situation désagréable des janissaires qui s'est encore répandue par l'Affaire de "Vaka-i Hayriye" (Événement Heureux) fut apaisée, la reconstruction du gouvernement et des associations causèrent un grand trou dans le système. Il est certain que les Français qui occupèrent l'Algérie en 1830, étaient au courant de cette situation de l'Empire. Dans cette perspective, on peut dire que le mouvement de résistance mené par l'Emir Abd el-Kader est un mouvement que les Musulmans Algériens réalisèrent par leur propre dynamique intérieure. Le mouvement de l'Emir Abd el Kader éveilla grande attention dans l'Est ainsi que dans l'Ouest. L'opinion publique de l'Ouest, surtout la France, a suivi la situation avec surprise et en subissant le choc, car elle ne s'attendait pas à une résistance de cette ampleur. De ce point de vue, il est possible de dire que le mouvement de résistance mené par Emîr Abd el-Kader a eu des résultats productifs et dynamiques qui ne pourraient être réduits seulement à son époque.

الأمير عبد القادر وأنعكاسات حركته كرائد على العالم

لقد تزامن احتلال الجزائر مع الضعف الذي سرى إلى إدارة الدولة العثمانية وتمشى فيها يوما فيوما ، فكان آنذاك الشغل الشاغل للإداريين العثمانيين المشاكل الداخلية ، وكان قد حُلَّت مشكلة «الواقعة الخيرية» و«مشكلة الانكشاري» المندلعة عام ١٨٢٦ ، ومع ذلك فقد كان هناك فراغ كبير بسبب محاولات التعديل في نظام الإدارة. ومن المؤكد أن فرنسا إذا ما احتلت فرنسا عام ١٨٣٠ كان قد أخذ في الحسبان هذه الأوضاع السيئة برمتها ، من هذه الزاوية فإن المقاومة التي قادتها الأمير عبد القادر الجزائري نشأت من صميم واقع الشعب الجزائري المسلم أنفسهم. فكان لمقاومة الأمير عبد القادر دويها في الشرق والغرب ، فإن الرأي العام الغربي -خصوصا الفرنسي- قابلوا هذا الدفاع بحيرة و ذهول، لأنهم لم يكونوا متوقعين لمقاومة هبذا الحجم وبهذا العزم ، إذا بحثنا في الأمر من هذه الناحية يمكن القول بأن مقاومة الأمير عبد القادر لم يبقى محدودا بعهدده بل امتد عبر الزمن في نتاج و نشاط.

12 Mayıs 2012 Cumartesi

Samedi 12 Mai 2012

١٢ مايو ٢٠١٢ - السبت

DÖRDÜNCÜ OTURUM

4ème SESSION

الجلسة الرابعة

Bakri Aladdin

Emîr'e Aidiyeti Kesin, Bu Husustaki Şüphelerin Gülünç Olduğu Kitap:
el-Mevâkif

Un Livre dont l'appartenance à l'Emir est certaine et dont les doutes sur
cette appartenance sont ridicules: Al-Mawâqif

كتاب المواقف: نسبة واضحة وشكوك مضحكة

Abdurrezzak Tek

Emîr Abdülkâdir el-Cezâiri'nin Tasavvufi Tecrübelerinin Yorumlanması
Interprétations des expériences mystiques de l'Emir Abd el-Kader al-
Jazaïri

تعليقات على التجارب الصوفية لدى الأمير عبد القادر الجزائري

İsmail Güler

Emîr Abdülkâdir'in Şiirinin Özellikleri

L'Emir Abd el-Kader en tant que poète

مميزات شعر عبد القادر الجزائري

Abdülhamit Birişik

Emîr Abdülkâdir'in Tefsir Anlayışı

L'Exégèse du Coran Chez l'Emir Abd el-Kader

منهج الأمير عبد القادر الجزائري في تفسير القرآن الكريم

Bakri Aladdin

Bakri Aladdin İslâmi ilimler alanında « Felsefede Yeterlilik ve İbn'ül-Arâbi'ye Atfedilmesinin Reddiyesi » çalışması ile Doktora'sını sürdürmekte olup Abdülgânî Nabusî (1141/1731) üzerine çalışarak İslamoloji alanında Doktora sahibi olmuştur. Dr. V. Uysal'ın tercümesi ile 1995'te İstanbul'da « Bir Çağın Öncüsü, Şeyh Abdülgânî Nabusî » adlı eseri türkçe olarak okuyucusuyla buluşmuştur.

Bakri Aladdin est Docteur de 3ème cycle en Etudes Islamiques sur al-Bulga fi al-Hikma et la réfutation de son attribution à Ibn Arabi et Docteur d'Etat ès Lettres en Islamologie sur «Abdulgani An-Nabusî (1141/1731) Le deuxième volume a fait l'objet d'une édition en turc parue à Istanbul en 1995 sous le titre Bir Çağın öncüsü seyh Abdülgânî Nabusî, traduction Dr. V. Uysal.

بكري علاء الدين

حصل على الدكتوراه في قسم الإسلاميات عن أطروحة «عبد الغني النابلسي (1141هـ - 1731م) حياته وأعماله ومذهبه» وقد قام د. ويصالي أويسال بترجمة الأطروحة هذه إلى اللغة التركية عام 2005 ، و البكري حاليا يقوم بتحضير رسالته للحصول على الدكتوراه في مجال الدراسات الإسلامية وعنوان البحث هو « البلغة في الحكمة ورفض نسبته إلى ابن عربي».

Emîr'e Aidiyeti Kesin, Bu Husustaki Şüphelerin Gülünç Olduğu Kitap: el-Mevâkıf

Kitâbu'l-mevâkıf'ın Emîr Adülkâdir'e aidiyeti açık ve kesindir. Diğer taraftan bu konuda, sebep olanları acınacak hale düşüren bazı tereddütler oluşmuştur. Bu kişilerden kastım Emîr'in torunu Emîre Bedîa'dır. Emîr Abdülkâdir'in torunu olmasının kendisine sağladığı şöhreti, hiçbir ciddi delili olmayan, bütünüyle zanlarına ve vehimlerine dayanan iddialarının pek çok kimseyi ikna etmesine yardımcı olmuştur. Sağlam delillere dayanarak onun bu görüşlerini ilk olarak çürüten Abdülbâkî Miftah'tır. Onun bu çalışmasında bazı hatalar olmakla birlikte bunlar söz konusu çalışmanın değerinden hiçbir şey eksiltmemektedir. Genel ve özel kütüphanelerde yaptığımız çalışmalar bize bu eserin Abdülkâdir'e aidiyetinin kesin olduğunu göstermiştir. Mevâkıf'ın Arap dünyasında ve Avrupa'da yirmiye yakın yazma nüshası mevcuttur. Bunlar arasında en meşhur olanı Cezâyir'deki Askerî Müze'de bulunmaktadır. Matbaacılık Avrupada Miladî 15. Yüzyılda ortaya çıkmış olmasına rağmen, söz konusu yazma edebi ve fikri değerini korumaya ve ilgi odağı olmaya devam etmiştir. Bu ilgi, Hicri 13.yüzyıla kadar sürmüştür. Mevâkıf yazmalarının elden ele dolaşması bunun bir kanıtıdır. Bununla birlikte, eser 8 defa basılmış, her baskıda eski hatalar tekrarlanmakla kalmamış onlara yenileri ilave edilmiştir.

Un Livre dont l'Appartenance à l'Emir est Certaine et dont les Doutes sur cette Appartenance sont Ridicules: Al- Mawâqif

Il est certain que Kitab al-Mawâqif est l'oeuvre de l'Emir Abd el-Kader. D'ailleurs , les doutes exprimés ont suscité quelque pitié. Je veux surtout mentionner la petite-fille de l'Emir, Emîre Bedîa (m. 1300/1883). Grâce à sa popularité, à savoir sa relation de sang avec l'Emir Abd el-Kader, Elle a réussi à convaincre, un nombreux public de la justesse de ses assertions, sans argument sérieux et uniquement fondées sur ses propres présomptions et suspicions. Ce fut Abdülbâkî Miftah qui les refuta pour la première fois, en s'appuyant sur des points solides. Malgré la présence de certaines erreurs dans son texte, son travail ne perd en rien de sa valeur. Les recherches que nous avons effectuées dans des bibliothèques publiques et privées nous permettent de certifier l'appartenance de cet ouvrage à l'Emir. On trouve une vingtaine de

copies manuscrites de Mawâqif dans le monde Arabe et en Europe. La plus connue est celle du Musée Militaire d'Algérie. Même si l'imprimerie n'est apparue qu'au quinzième siècle du calendrier grégorien, la forme manuscrite a continué à garder sa renommée littéraire et intellectuelle et à constituer un intérêt qui est resté intact jusqu'au treizième siècle de l'égire, et le fait que les manuscrits du Mawâqif aient circulé en grande quantité parmi le peuple, en témoigne. Toutefois, l'ouvrage a été imprimé huit fois. Non seulement des coquilles et des erreurs affectant le contenu ont été répétées à chaque impression, mais aussi s'en sont ajoutées de nouvelles.

كتاب المواقف: نسبة واضحة وشكوك مضحكة

إن نسبة كتاب المواقف للأمير عبد القادر الجزائري واضحة وأكيدة. وقد أثبتت حول هذا الموضوع شكوك ونفي يستدعيان الشفقة على من أثارهما، وأقصد بذلك الأميرة بديعة حفيدة الأمير عبد القادر الحسني. وقد ساعدتها سمعتها المستمدة من جدها على الدفاع عن ظنونها وأوهامها وعلى إقناع الكثيرين من حولها دون أي مستند علمي رصين. وأول من رد عليها رداً علمياً مدعوماً بالنصوص والوثائق الأستاذ عبد الباقي مفتاح. وعلى الرغم من بعض الأخطاء التي وردت في دفاعه عن كتاب المواقف إلا أن ذلك لا ينتقص من قيمة عمله والنتائج التي توصل إليها. وقد تأكدت لدينا هذه النسبة بما لا يدع مجالاً للشك من خلال دراستنا لمخطوطات كتاب المواقف في المجموعات الخاصة والمكتبات العامة. إن لكتاب المواقف حوالي العشرين مخطوطة موزعة بين الدول العربية وأوروبا. وأشهر هذه المخطوطات هي نسخة متحف الجيش المركزي في العاصمة الجزائر. وعلى الرغم من ظهور الطباعة في أوروبا في القرن الخامس عشر فإن المخطوط العربي ظل محافظاً على رواجه وقيمتها الأدبية والفكرية، وقد ظل هذه الرواج سائداً حتى نهاية القرن الثالث عشر الهجري، ويشهد على ذلك شعبية وتداول مخطوطات كتاب المواقف. ومع ذلك فقد

طبع حتى الآن ثمانية مرات: النسخ اللاحقة « تتغذى » من أخطاء السابقة وتضيف إليها.

Abdurrezzak Tek

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans (1998), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Müstakimzâde'nin Bayrâmî-Melâmîliği ile ilgili risâlesi üzerine yüksek lisans (2000) ve aynı yerde Zeyniye kültürü ve Abdüllatif Kudsi ile ilgili doktorasını (2005) tamamladı. Halen aynı fakültenin Tasavvuf Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Il a terminé ses études universitaires primaires à la Faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ en 1998; Il a obtenu son niveau de maîtrise en 2000 chez L'Institut des Sciences Sociales de l'Université d'Uludağ sur La Voie Mèlâmî-Bayrâmî chez Müstakimzâde; En 2005, il a atteint le niveau de "docteur" grâce à sa thèse doctorale sur la Culture Zéyniyya et Abdüllatif Kudsi. Il continue à servir comme académicien encore aujourd'hui, dans le Département du Mysticisme dans L'Islam de la Faculté de Théologie chez cette même Université.

عبدالرزاق تَكُّ

تخرج في كلية الألهيات عام ١٩٩٨ ، وحصل على درجة الماجستير في جامعة أوداغ عام ٢٠٠٠ وعنوان الرسالة "رسالة مستقيم زاده عن البيرامية فرع طريقة الملامتية" ، وحصي على درجة الدكتوراه من جامعة أوداغ- كلية الإلهيات عام ٢٠٠٥ عن أطروحة "ثقافة الزينية وعبداللطيف القدسي" ، وهو حاليًا يدرّس في قسم التصوف الإسلامي كأستاذ مشارك في جامعة أوداغ.

Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî'nin Tasavvufî Tecrübelerinin Yorumlanması

Tasavvuf literatüründe vâridât, vâkıât ve tecellî gibi kavramların karşılığı olan tasavvufî tecrübeler, sûfinin bâtinî dünyasında yaşadığı rûhî olayları ve kalbine gelen ledünnî bilgi ve nurları ifade eder. Bu durum bazen zikir, sohbet, murakabe ve halvet gibi tasavvufî ritüeller esnasında bazen de Kur'ân okumak, namaz kılmak ve tavaf etmek gibi ibadetler anında meydana gelebilmektedir. Çoğunlukla uyku ile uyanıklık arasında sufînin herhangi bir kastı olmaksızın ortaya çıkan söz konusu mistik deneyimler, gâibten sesler duymak ve bazı şeyleri görmek şeklinde iki grupta ele alınabilir. Tasavvuf tarihinde bazı sufîler yaşadıkları manevî hâlleri ve ruhî tecrübelerini gizlerken bir kısmı da anlatma ve bunlarla ilgili risâle kaleme alma yoluna gitmişlerdir. Tasavvufî tecrübelerini yazmayı tercih eden Emîr Abdülkâdir el-Cezâirî'nin özellikle *Mevâkıf* adlı eserinin bazı bölümlerinde bunları dile getirdiği görülmektedir.

Interprétations des expériences mystiques de l'Emir Abd el-Kader al-Jazâirî

Les expériences, qui sont désignées par les termes "inspiration", "vécus" et "révélations" dans la terminologie soufie, expriment le vécu spirituel du monde intérieur du soufi ainsi que les sciences et lumières de la vérité qui lui sont accordées dans le coeur. Ces expériences se révèlent parfois pendant les dhikrs, en écoutant les propos du Maître, durant des périodes de pratiques spirituelles dures, et durant les rites soufis comme le khalwa (retraite spirituelle) de même que pendant l'exercice du culte comme la lecture du Coran, prière et tawâf. Ces expériences mystiques qui se vivent en général dans un état entre sommeil et veille, sans la volonté du soufi peuvent être divisées en deux catégories: entendre et voir sans qu'il y ait une source réelle. Dans l'histoire du mysticisme islamique, tandis que certains soufis ont préféré taire leurs états d'âmes et expériences spirituelles, d'autres ont choisi de les partager et d'écrire des risâlas sur elles. Ce sont surtout certains passages de l'oeuvre intitulée "Mawâqif" de L'Emir Abd el-Kader al-Jazâirî qui en témoignent.

تعليقات على التجارب الصوفية لدى الأمير عبد القادر الجزائري

الواردات والواقعات والتجلي التي يعبر عنها ب«التجارب الصوفية» في اصطلاح التصوف هي الأحوال الروحية التي يعيشها الصوفي في العالمه الباطني ، والعلوم و الأنواراللدونية التي ترد على قلبه. هذا الحال قد يجري للصوفي أثناء الذكر والمراقبة والخلوة من الطقوس الصوفية ، وقد يجري له خلال قرائته القرآن وأقامته الصلاة و قيامه بالطواف من النسك الدينية. التجارب العفوية التي يعيشها الصوفي بين اليقظة والنوم غالبا ما تظهر على حالتين خارقتين للعادة: سماع صوت هاتف ورؤية أشياء غريبة. إذا ما بحثنا في هذا الأمر في تاريخ التصوف نرى أن هناك موقفان لأهل التصوف من هذه التجارب الخارقة للعادة فبينما البعض قد أخفاها فالبعض الآخر باح بها وأعلنها بأن ألف رسالة عنها. فالأمير عبد القادر قد انحاز في هذا الموضوع إلى من يختارون البوح بتجاربهم الصوفية فلذا نرى أنه في بعض فصول «المواقف» قد تحدّث عن بعض تجاربه الصوفية.

Ismail Güler

Bursa'da doğdu (1966). Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi (1989). Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. Bu üniversitede Arap Dili ve Belagati Bilim Dalı'nda doktora yaptı (1997). Aynı bilim dalında Doçentliğe yükseldi (2007).

Il est né à Bursa en 1966. Il a été diplômé de la Faculté de Théologie de l'Université d'Ankara en 1989. Il a obtenu son degré de "Ph.D" en 1997 grâce à ses recherches dans le Département de la Langue Arabe et de Rhétorique chez la Faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ et il a été nommé "Doç. Dr." en 2007. Aujourd'hui, il continue sa fonction d'Académicien dans ce même Département.

أسماعيل كولر

ولد في مدينة بورصا عام ١٩٦٦ ، وتخرج في كلية الإلهيات في جامعة أنقرة عام ١٩٨٩ ، حصل على درجة الدكتوراه من هذه الجامعة في قسم اللغة العربية وأدبها عام ١٩٩٧ ثم عين أستاذا مشاركا في القسم نفسه سنة ٢٠٠٨. ويدرس حاليا كأستاذ مشارك في هذه الجامعة.

Emîr Abdülkâdir'in Şiirinin Özellikleri

Emîr Abdülkâdir'in (1807-1883) ilk defa oğlu tarafından derlenip yayınlanan daha sonra da değişik kişilerce baskısı gerçekleştirilen divanının iki ayrı baskısını görme fırsatı bulduk. Bunlar; Emîr şiirini gözden geçirip, düzelten şairlerden değildir. Aklına geldiği gibi şiirini yazar sonra sorumlu olduğu diğer işlerine yönelirdi. Bu durumda şiirini gözden geçirip ayıklamaya zamanı olmazdı. Hatta bazan başladığı şiiri bitiremeyip katibi Kaddur b. Muhammed'den tamamlamasını istediği olurdu. Bu yüzden şiirlerinde hatalar, bazı bozukluklar ve şiir zaruretleri bulunmaktadır. Bu biçimde yazmak Emîr'de alışkanlık haline geldiği için daha sonraki sürgün zamanlarında bolca vakti olsa dahi tarzını değiştirmemiştir. Emîr'in şiirini üstün kılan sanatsal güzelliklerinden ziyade onun vatanının içinde bulunduğu durumu en doğru biçimde yansıtmadır. Yirmi beş yaşında şiire dair hiçbir eğitim almadan şiir söylemeye başlamıştır.

L'Emîr Abd el-Kader en tant que Poète

A observer les deux éditions différentes du diwan de l'Emîr Abd el-Kader (1807-1883) qui ont été mises en forme par son fils et publiées par diverses maisons d'éditions, on comprend que l'Emîr n'était pas des poètes qui passent son temps à retoucher les détails de leurs poèmes. Il écrivait comme ça lui venait et il retournait à ses occupations quotidiennes. Il ne se donnait pas le temps de réviser sa poésie. Il lui arrivait même de laisser un poème incomplet et de demander à son secrétaire de le compléter. De ce fait, il n'est pas rare d'y remarquer certaines parties malstructurées, et quelques autres nécessitant des retouches. Comme c'était en quelque sorte une habitude pour lui d'écrire ainsi, il ne changea pas sa façon de faire, même lorsqu'il en eut le temps lors de ses années d'exil. L'excellence de sa poésie était plus due à son succès pour refléter la situation dans laquelle son pays se trouvait qu'à la beauté de sa forme. Il est remarquable que l'Emîr ait commencé à faire de la poésie à l'âge de 25, sans qu'il eût une éducation dans ce domaine.

مميزات شعر عبد القادر الجزائري

إن دوان الأمير عبد القادر قد جمع ونشر لأول مرة من قبل ابنه ، ثم نشر من

طرق عدة ناشرين مختلفين. أتيح لنا فرصة الحصول على نسختين لطبعتين مختلفتين منه. إن الأمير ما كان ببيض أشعاره بل كان إذا قرض شعرا ينتقل إلى انشغالاته الأخرى بدون أن يبيضها ، والسبب في هذا قد يكمن في أن الوقت لم يكن موفورا لديه خلال وجوده في بلاده حتي يقوم بإعادة النظر فيها ، ويأيد هذا ما حكى عنه من أنه كان لا ينتهي أحيانا من قرض الشعر قيطلب من مُمّليه كادور بن محمد أن يكمله. لذا يوجد في بعض أشعاره بعض الألحان والكسورات. ثم في أيام حياته في المهجر مع وفرة الوقت لديه واطب على نفس السلوك ولم ببيض أشعاره لأنه كان قد تعود على هذا. وما يميز شعر الأمير ويجعله فائقا هو وصفه الدقيق و نقله الأصح لوضع بلاده وإلا فميزات شعره الفنية عادية. الأمير عبد القادر بدأ بقرض الشعر و هو في الخامسة والعشرون من عمره عن سليقة وليس عن تعليم و تدريب.

Abdulhamit Birışık

1963 yılında doğdu. 1987-1990 arasında bazı devlet kuruluşlarında, 1990-2001 yılları arasında TDV İslâm Araştırmaları Merkezi'nde çalıştı. Türkmen Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde iki yıl misafir hocalık yaptı. 2001'de UÜ İlahiyat Fakültesi'ne Yard.Doç. olarak atandı. 2005'te Doçent oldu. 2007-2008 öğretim yılında İslamâbâd'daki International Islamic University, Faculty of Islamic Studies'de misafir öğretim üyesi oldu ve bir süre fakültenin dekanlığını üstlendi. 2008-2011 arasında Katar Üniversitesinde Tefsir hocalığı yaptı.

Il est né en 1963. Il a eu son degré de Ph.D. en 1996 et il a travaillé dans des associations gouvernementales entre 1987 et 1990. Il a servi dans TDV İslâm Araştırmaları Merkezi (Centre de Recherches Islamiques de TDV) durant la période 1990-2001. Pendant deux ans, Il a rempli sa fonction de "professeur invité" dans La Faculté de Théologie de l'Université de Gouvernement Turkmène. En 2001, Il a été nommé "Yard. Doç." par La Faculté de Théologie de l'Université de Uludağ. Il a reçu son titre de "Doçent" en 2005. Durant l'année scolaire de 2007-2008, il a servi comme "conférencier invité" chez La Faculté d'Etudes Islamiques de "International Islamic University" (L'Université International sur l'Islam) à Islamabad et Il a fait le décanat de La Faculté pour un certain temps durant une partie de sa fonction. En 2008-2011, Il a enseigné l'exégèse chez L'Université de Qatar.

عبد الحميد بِرِإِشِقُ

ولد سنة ١٩٦٣ ، وحصل على درجة الدكتوراه عام ١٩٩٦ ، وعمل كموظف حكومي في بعض الوظائف ما بين ١٩٨٧ - ١٩٩٠ ، وعمل في مركز البحوث الإسلامية من عام ١٩٩٠ إلى عام ٢٠٠١ ، ودرّس سنتين كمحاضر أجنبي في كلية الإلهيات في جامعة التركمان الحكومية ، وفي سنة ٢٠٠١ عيّن كأستاذ مساعد في كلية الإلهيات في جامعة أوداغ ، وفي عام ٢٠٠٥ أصبح أستاذاً مشاركاً ، وقام ما بين عام ٢٠٠٧ و ٢٠٠٨ بالتدريس كمحاضر أجنبي في كلية الدراسات

الإسلامية في الجامعة الإسلامية الدولية وعين عميدا لهذه الكلية لفترة من الزمن ، ودرّس التفسير في جامعة قطر ما بين عام ٢٠٠٨-٢٠١١.

Emîr Abdülkâdir'in Tefsir Anlayışı

Erken dönemde başlayan tasavvuf ve irfan düşüncesine göre yazılan tefsirler, ulaştıkları sonuçlar itibariyle bazı kesimler tarafından çok büyük bir kabul görürken bazıları bu eserlere ve yorumlara ihtiyatla yaklaşmışlardır. Yazmış olduğu *el-Mevâkifu'r-rûhiyye ve'l-füyûzâtü's-subbûhiyye'de* Kur'ân âyetlerini ve bazı hadisleri yorumlayan Emir Abdülkâdir'in bu çabası formatı itibariyle bir tefsir olarak adlandırılmasa da muhtevası itibariyle tam olarak bir işâri tefsirdir. "Emîr Abdülkadîr'in Tefsir Anlayışı" adlı bu tebliğde onun adı geçen eserde ortaya koyduğu Kur'ân yorumu üzerinde muhtelif açılardan durulacak ve tefsir anlayışını tanıtabilmek maksadıyla değişik kriterler çerçevesinde değerlendirilmeler yapılacaktır. Konu tek başına sağlıklı bir biçimde değerlendirilemeyeceği için başka çalışmalarla mukayesesine de gidilecektir. Mukayesede Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye'sinin* ilk sırayı alacak olmasının en temel nedeni Emir Abdülkâdir'in *el-Mevâkifu'r-rûhiyye'yi* bir bakıma İbnü'l-Arabî'nin eserinin bir özeti gibi kaleme almasıdır. Mukayese için başka tefsirlerden de yararlanılacaktır.

L'Exégèse du Coran Chez l'Emir Abd el-Kader

A cause des leurs inférences, les oeuvres d'exégèse écrites d'après les connaissances et les savoirs soufis fleuris depuis de longs siècles, ont été largement acceptées par certains, tandis qu'il y a eu des groupes de gens moins enclins à les confirmer. Selon les formes que contient "*el-Mevâkifu'r-rûhiyye ve'l-füyûzâtü's subbûhiyye*", l'oeuvre volumineuse d'Emir Abd el-Kader en deux tomes ne peut être caractérisée comme une exégèse, on peut la considérer comme une exégèse allusive par son contenu. Cette communication intitulée "*L'exégèse chez l'Emîr Abd el-Kader*" a pour objet d'observer les divers aspects de l'interprétation du Saint Coran utilisés dans son oeuvre déjà citée ici, et de l'examiner par le menu à travers différentes critères afin de pouvoir présenter l'exégèse chez lui. Limité à une seule oeuvre, le sujet ne pourrait être

abordé de manière satisfaisante ; d'où la nécessité de comparaisons avec d'autres oeuvres. Ce sont *Les "Illuminations de La Mecque"* (Al-Futûhât al- Makkiyya) d'Ibn 'Arabî qui constitueront l'essentiel de ces comparaisons car le "*el-Mevâkifu'r-rûhiyye*" d'Emir Abd el-Kader est, d'un point de vue, écrit pour être un résumé de cette dernière. D'autres exégèses feront aussi l'objet de comparaison.

منهج الأمير عبد القادر الجزائري في تفسير القرآن الكريم

منهج التفسير الإشاري الذي نشأ في عهد المتقدمين قد أثار خلافا شديدا بين العلماء بسبب التأويلات التي تبناها من قام بتفسير القرآن طبقا لهذا المنهج ، فهناك من رحب بهذا المنهج والتأويلات ، ومن رفضها وتحفظ تجاهها. الأمير عبد القادر في كتابه الذي أسماه بـ "المواقف الروحية والفيوضات السبوحية" قد فسر بعض الآي الكريمة وشرح بعض الأحاديث الشريفة بالمنهج الإشاري ، ففي ورقة عملنا المعنون بـ "منهج التفسير لدى الأمير" هذه سنتعرض لطريقة تفسيره للآيات وسنحللها حسب معايير مختلفة من خلال كتابه المذكور سابقا. وبما أن الموضوع لا يمكن تقييمه بشكل سليم إلا من خلال مقارنته مع الأعمال الأخرى لم نتحاش عن المقارنة أثناء البحث. وسيحتل المؤلف الخالد لابن العربي " الفتوحات المكية" الدرجة الأولى في هذه المقارنة من حيث أن هذا الكتاب كان موضع عناية كبيرة للأمير عبد القادر إلى حد أنه يمكن أن يقال بأن كتاب "المواقف الروحية" للأمير كان بمثابة اختصار له. وسيستفاد من تفاسير أخرى أيضا في عملية القيام بالمقارنة.

12 Mayıs 2012 Cumartesi

Samedi 12 Mai 2012

١٢ مايو ٢٠١٢ - السبت

BEŞİNCİ OTURUM

5ème SESSION

الجلسة الخامسة

Süleyman Sayar

Şam Örnek Olayı Üzerinden Emîr Abdülkâdir'in Hıristiyanlara
Yaklaşımı

La perception des chrétiens chez l'Emir Abd el-Kader en partant des
événements de Damas

موقف الأمير عبد القادر من النصرانية في ظلال حادث الشام

Khaled Bentounes

Emîr Abdülkâdir ve Şuursal Uyanış

L'Emir Abd el-Kader et l'éveil de la conscience

الأمير عبد القادر وصحوّة الوعي

Hayat Nur Artıran

Muhammed Zâfir el Medenî ve Ertuğrul Tekke Camii

Muhammed Zâfir al-Madanî et La Mosquée de Ertuğrul Tekke

محمد ظافر المدني و جامع تقيّة أرتغرول

Eric Geoffroy

Şeyh Zâfir el-Medenî ve Şeyh el-Alavî Arasındaki Bağlar

Quels liens entre le cheikh Zafir al Madani et le cheikh al Alawi ?

أواصر بين الشيخ المدني وبين الشيخ العلاوي

Süleyman Sayar

1956 yılında Trabzon/Çaykara'da doğdu. 1977'de Rize İmam-Hatip Lisesi'ni bitirdi. 1981'de Bursa Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu. Çeşitli okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yaptı. 1985 yılında U. Ü. İlahiyat Fakültesi'ne Dinler Tarihi asistanı olarak atandı. Aynı yıl Yüksek Lisans, 1995'de ise Doktora derecelerini aldı. 1998 yılından itibaren öğretim üyesi olarak İlahiyat Fakültesi lisans ve lisansüstü programlarında çeşitli dersleri okutmaktadır. Ağırlıklı ilgi alanı Yahudilik, Hıristiyanlık ve Hint dinleridir. Hazırladığı tezlerden başka yayımlanmış bazı makaleleri bulunmaktadır.

Il est né en 1956 à Trabzon/Çaykara. Il a d'abord été diplômé du Lycée İmam-Hatip de Rize en 1977, et par la suite, de l'Institut des Hautes Etudes sur l'Islam de Bursa en 1981. Il a enseigné le cours de Religion et Ethique dans diverses écoles. Il a été nommé "Assistant" dans le Département de L'Histoire des Religions dans la Faculté de Théologie de l'Université d'Uludağ en 1985. C'est en cette même année qu'il a obtenu son degré de mastère, le son degré de Ph.D. le poursuivit en 1995. Depuis 1998, il enseigne divers cours aux étudiants de licence et de mastère en tant qu'académicien dans la Faculté de Théologie. Le Judaïsme, le Christianisme et Le Hindouïsme sont ses domaines d'intérêts particuliers. Outre les thèses qu'il a préparées, certains de ses articles ont été publiés.

سليمان سيار

ولد في مدينة طرابزون عام ١٩٥٦ ، انتهى من ثانوية الأئمة والخطباء سنة ١٩٧٧ ، تخرّج في المعهد الإسلامي العالي في مدينة بورصا عام ١٩٨١ ، عمل كمدرس لتعليم الدين في مدارس مختلفة لفترة ، ثم في عام ١٩٩٥ عين معيدا في قسم تاريخ الأديان في كلية الإلهيات في جامعة أرضروم ، حصل على الماجستير في العام نفسه ، ثم حصل على درجة الدكتوراه سنة ١٩٩٥ ، وهو يحاضر في كليات الإلهيات المختلفة في مواد متعددة منذ سنة ١٩٩٨ كمحاضر جامعي

، نقطة تركيز بحوثه هي اليهودية والنصرانية والأديال الهندية ، و له مقالات منشورة بجانب أطروحته التي قام بتحضيره.

Şam Örnek Olayı Üzerinden Emîr Abdülkâdir'in Hıristiyanlar'a Yaklaşımı

Cebelilübnan'da patlak verip 1860 Temmuz'unda Şam'a yayılan Dürzî ayaklanması bölgede yaşayan Hıristiyanlar için bir insanlık dramına yol açmış; başıboş ve yağmacı Dürzî grupları Hıristiyanlar'ı katletmeye, mallarını yağmalamaya başlamışlardır. O günlerde Emîr Abdülkâdir el-Cezairî, Fransızlar'a karşı sürdürdüğü cihad ve maruz kaldığı esaret yıllarının ardından Şam'da ikamet etmektedir. Duyarlılık gösterip çevresindeki az sayıda kişiyle olaylara müdahale etmiş, rivayete göre on beş bin kadar Hıristiyan'ı ölümden kurtarmıştır. Cesur ve zeki bir komutan, ciddi bir devlet adamı, İbnü'l-Arabî izinde bir sûfi, yetkin bir mütefekkir ve şair olan Emîr'in, merhamet ve adalet duygusuyla canı pahasına kontrolsüz kalabalığa meydan okuması istisnâî bir cesaret ve fedakârlık örneği olduğu kadar, İslâm'ın insan görüşüyle de doğrudan ilişkili bir tutumdur. Emîr'in yaklaşımı, hiç şüphesiz, bu değerlerin sûfi bakış açısından nasıl daha derinden kavrandığını göstermektedir.

La perception des chrétiens chez l'Emîr Abd el-Kader à travers les évènements de Damas

En Juillet 1860, le soulèvement des Druzes qui a commencé au Mont-Liban et qui s'est répandu à Damas, créa une tragédie d'humanité pour les Chrétiens; les groupes Druzes , libres d'agir et prédateurs de nature, se mirent à massacrer les Chrétiens et piller leurs biens. En ces jours-là, après le jihad qu'il a mené contre les Français et les années de prisons, l'Emîr Abd el-Kader al-Jazaïrî résidait à Damas. Par générosité et sensibilité, il est intervenu dans les événements avec le petit groupe de gens qui étaient tout le temps autour de lui et ainsi, il a sauvé la vie d'environ quinze milles de Chrétiens. L'Emîr, qui était un commandant courageux et intelligent, un homme d'état sérieux, un soufi dans la lignée d'Ibnu'l-Arabî, un penseur bien connu et un poète, essaya de

résister contre une grande armée, en les défiant au risque de sa vie, comme un acte de compassion et de justice, mais plus que tout, son acte émana de l'approche de l'islâm envers l'homme. L'approche de l'Emîr nous montre sans doute que le soufisme accorde une grande profondeur d'âme à l'individu.

موقف الأمير عبدالقادر من النصرانية في ظلال حادث الشام

إن عصيان الدروز الذي اندلع في جبل لبنان سنة ١٨٦٠ ثم سرى إلى الشام وانتشر فيها قد تسبب في كارثة بشرية كبرى بحق النصارى المقيمين في المنطقة ، فإن مجموعات الدروز المخلات والناهبات كانت تقتل النصارى وتسلب أموالهم ، فكان عبد القادر حينذاك قد استقر وأقام في الشام بعد جهاده الطويل ضد الفرنسيين و أيام أسره الشديدة في فرنسا ، فاهتم بالكارثة وتدخل على فوره في الأمر مع عدد قليل من أصحابه ، ويروى عنه أنه أنقذ ما يقارب خمسة عشر شخصا من النصارى من القتل على يد الدروز. إن تحديّة الأمير الذي هو قائد ذكي وشجاع ، ورجل دولة جاد ، وصوفي متبع لابن عربي، ومفكر نابغ ، وشاعر مبدع إن تحديته هذا للجمع الحاشد الشارد مضحيا بنفسه إن دل على شيء فإنما يدل على شجاعة عديمة النظير ، وتضحية كبيرة ، وفهم كامل لموقف الإسلام من حياة البشر ، وإدراك صوفية نافذ إلى عمق هذا الموقف.

Khaled Bentounes

Khaled Bentounes Alaviyya tarikatının günümüzdeki lideridir. Mostaganem'de 1949 yılında doğmuştur. 60'lı yılların sonunda eğitimine Avrupa'da, hukuk ve tarih alanlarında devam etmiştir. 24 Nisan 1975 yılında Bentounes Alâviyya yolunun 46. Mânevî lideri olarak görevine başlamıştır. O tarihten itibaren ise yazar, pedagoğ ve konferansçı olarak sufi geleneğine ait bilgileri yaymak ; kardeşlik, umut ve barış temellerinde yükselcek bir insanlık idealini paylaşmak adına tüm dünyayı dolaşmaktadır.

Le cheikh Khaled Bentounes est né à Mostaganem en 1949. A la fin des années 1960, il poursuit sa formation en Europe, où il vient étudier le droit et l'histoire. Le 24 avril 1975, le cheikh Bentounes devient le 46e Maître de la confrérie soufie Alâwiyya. Depuis cette date, en qualité d'écrivain, de pédagogue et de conférencier, il parcourt sans cesse le monde pour transmettre l'enseignement traditionnel soufi et partager un idéal d'humanité, fondé sur la fraternité, l'espérance et la paix.

خالد بن تونس

هو الخليفة السادس والأربعون على الطريقة العلوية ، ولد في مستانم عام ١٩٤٩. وفي شبابه المبكر توجه إلى أوروبا ليواظب هناك على الدراسة في مجالي الحقوق والتاريخ. وفي سنة ١٩٧٥ انتقل والده إلى جوار ربه فأجمع المریدون على مبايعته خلفا لأبيه ، وشرع بعد تصدده للمشيخة في زيارة معظم دول العالم ككاتب و مربّ و محاضر ومشارك في المنتديات والندوات العالمية لكي ينشر التقاليد والمناهج الصوفية العريقة ويؤسس فكرة بشرية مثالية مبنية على الأخوة والأمل والحوار البناء للإنسان المعاصر.

Emîr Abdülkâdir ve Şuursal Uyanış

Emîr'in döneminde Doğu ile Batı'nın beklentileri pekçok alanda benzeşiyordu, ama 19. yüzyılın sonu ile 20. Yüzyılın başı bu iki kutup arasında daha da derin bir çukur açtı, anlama yetersizliği ve cehaletten oluşan bu tehlikeli çukur, eğer önlem alınmazsa, bizi kültürlerin ve uygarlıkların çarpışmasına kadar götürebilir. 21. yüzyılın başındaki bizler, ortak çaba ve sinerji ile hareket edip herbirimiz için daha iyi bir gelecek yaratıp şekillendirmemiz için bize seslenen bir dönüm noktasındayız. Artık şu soruyu sormanın zamanıdır : Nasıl bir dünyada yaşamak istiyoruz ? Gelecek nesillere ne bırakacağız ? Tüm kültür ve düşünceleri aynı seviyeye indirgeyen dizginlenmemiş bir küreselleşme karşısında, Emir Abdülkadir'in ete kemiğe bürünmüş hâli olduğu insan hakikatini tanımlayan farklılıkların ve derin mânevî değerlerin getirdiği zenginliği hesaba katmadan insanlığın karşı karşıya olduğu bu meydan okuyucu sorulara nasıl cevap vereceğiz ?

L'Emir Abd el-Kader et l'Eveil des Consciences

A l'époque de l'Emir, les attentes de l'Orient et l'Occident étaient, dans de nombreux domaines, similaires mais la fin du XIXème et le début du XXème siècle ont creusé un fossé encore plus grand entre ces deux pôles, un dangereux fossé d'incompréhension et d'ignorance qui nous entraîne, si l'on ne prend pas garde, vers le choc des cultures et des civilisations. En ce début du XXIème siècle, nous sommes à la veille d'un moment décisif qui interpelle tous les hommes pour agir en commun et synergie afin de donner naissance et construire un avenir meilleur pour tous. Il est temps aujourd'hui de se poser la question : Dans quel monde voulons nous vivre ? Que laisserons nous aux générations à venir ? Comment répondre aux défis qui sont au devant de l'humanité - face à une mondialisation débridée qui nivelle les cultures et les pensées - sans tenir compte des richesses de la diversité et des valeurs spirituelles profondes, qui caractérisent l'esprit du génie humain, dont l'émir Abd el-Kader est l'incarnation ?

الأمير عبد القادر وصحوة الوعي

في عهد الأمير كان هناك تشابه في مجالات عديدة بين متطلبات الشرق والغرب

، لكنّ نهاية القرن التاسع عشر وبداية القرن العشرين شكّل هوة عميقة بين هذين القطبين ، هذه الهوة المتمثلة في قصور الإدراك والجهل المطبق إذا لم يوضع لها حد قد تؤول بالأمر إلى الصراع بين الحضارات. نحن أهل بداية القرن العشرين على مفترق الطرق ، علينا أن نعمل بالجهود المشتركة وبالتعاطف المكثفة لبناء مستقبل أفضل. أما آن الأوان أن نسأل أنفسنا : ما هي العالم الأمثل الذي نريد العيش فيها؟ ماذا سنُبقي للأجيال القادمة؟ كيف يمكننا أن نستفيد من تجربة الأمير عبد القادر التي يأتي بتعريف دقيق واعد لحقيقة الإنسان، تعريف يثريه مادة ومعنى حتى نواجه العولمة الجامحة التي تطيح بجميع الثقافات والحضرات بلا هوادة.

Hayat Nur Artıran

Hayat Nur Artıran, öğrenimini tekstil üzerine tamamlayarak Uluslararası firmalarda yönetici olarak çalıştı. Çocukluğundan beri tasavvufia da çok yakın olarak ilgilendi. Yurt içinde ve yurt dışında birçok konferanslar verdi. Radyo ve televizyon programlarına katıldı. Ulusal ve uluslararası sempozyumlarda tebliğleri, çeşitli makale ve yazıları yayımlandı. Uluslararası Mevlânâ Vakfı Bilim Kurulu ve Dünya Engelliler Vakfı Mütevelli heyetinde de hizmet veren H.Nur Artıran halen **“Şefik Can Uluslararası Mevlânâ Eğitim ve Kültür Derneği”** Başkanı olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Après avoir terminé des études supérieures sur le textile, H. Nur Artıran a dirigé des entreprises internationales. Elle a eu un grand attrait pour le soufisme depuis son enfance. Elle a donné de nombreuses conférences en Turquie et à l'étranger. Elle a également participé à de nombreux programmes de radio et de télévision. Ses conférences, ainsi que ses articles et écrits ont été présentés lors de symposiums tenus à l'échelle nationale comme internationale. H. Nur Artıran, qui continue à oeuvrer dans le Comité de Sciences de L'Association Internationale de Mevlânâ et dans Le Conseil Administratif de L'Association des Handicapés du Monde, est aussi la Présidente de la Şefik Can Association Internationale d'Education et de Culture sur Mevlânâ.

حياة نور أرتران

بعد أن تخرجت من الجامعة عملت كمديرة في عدة شركات دولية ، وكان لديها شغف كبير بالتصوف منذ طفولتها فاعتنت به كثيرا ، قام بإلقاء محاضرات عديدة في داخل تركيا و خارجها ، شاركت في منتديات عالمية بورقات عمل و بحوث كما أنها قامت بالمشاركة في برامج إذاعية و تلفزيونية ونشرت لها مقالات ودراسات متعددة. وهي حاليا تشغل منصب رئيس «جمعية مولانا شفيق جان الدولية للثقافة والتعليم» .

Muhammed Zâfir el Medenî ve Ertuğrul Tekke Camii

1863 yılında Mekke'de Şeyh Muhammed el-Fâsî vasıtasıyla Şâzeliyye tarikatına intisap eden Emîr Abdülkâdir bu yolun seçkin önderlerinden biridir. Emîr'in maddî-mânevî tüm yaşamında oldukça önemli bir yer tutan Şâzeliyye tarikatının Osmanlı'daki etkileri, Sultan II. Abdülhamid'in şeyhi olarak tanınan Şeyh Muhammed Zâfir el Medenî'nin hayatı, eserleri, kendisi için yaptırılan Ertuğrul Tekke camii ve İstanbul'daki diğer Şâzeli tekkeleri tebliğimizin ana başlıklarını teşkil etmektedir. 1828 yılında Trablusgarb'ın Mısırâta beldesinde dünyaya gelen Muhammed Zâfir, Emîrül-müminîn diye vasıflandırılan Emîr Abdülkâdir el Cezâirî'ye karşı da çok büyük bir saygı ve hayranlık duymuştur. Bu dostluğun neticesinde oğlu Hüseyin Zâfir'i Emîr'in kızı ile evlendirerek bu yüce islâm mücahidine maddî mânevî çok büyük bir destek vermiştir.

Muhammed Zâfir al-Madanî et La Mosquée de Ertuğrul Tekke

Après la rencontre qu'il fait à la Mecque avec le Cheikh Muhammed el-Fâsî en 1863, l'Emîr Abd el-Kader s'est initié à la voie Shâdiliyya, dont il devint un des plus remarquables maîtres. Les effets importants sur l'Empire Ottoman de cette voie Shâdili qui a une influence spéciale sur la vie mondaine et spirituelle de l'Emîr, sur la vie et les œuvres du Cheikh Muhammed Zâfir al-Madanî*, connu pour être le Cheikh du Sultan Abdul Hamid II, sur la Mosquée d'Ertuğrul Tekke -bâtie pour l'honorer- et enfin, sur les autres centres spirituels des Shâdhilis d'Istanbul constitueront les grandes lignes de notre communication. Muhammed Zâfir, qui est né en 1828, dans la région de Misrata en Libye, a eu un considérable respect et une grande admiration pour l'Emîr Abd el-Kader al-Jazaïri appelé "Amîr el Muminun". En mariant son fils Husseïn Zâfir à la fille de l'Emîr, il prouve qu'il est, sur tous les plans, un grand soutien, à ce glorieux Moudjahid de l'Islam.

محمد ظافر المدني و جامع تقيّة أرتغرول

لا شك في أن الأمير عبد القادر الذي انتسب إلى الطريقة الشاذلية بوسيلة الشيخ محمد الفاسي من الرواد الممتازين في هذا السبيل ، كانت تأثيرات

الطريقة الشاذلية التي أثرت في حياة الأمير إلى حد كبير سواء في جوانبها المادية أو في جانبها المعنوية كانت لها تأثيرتها في الدولة العثمانية ، فإن حياة مرشد السلطان عبد الحميد الشيخ الظافر المدني ومؤلفاته وجامع الأرطغرل الذي شيد من أجله و تقيت الشاذلية في استانبول هي الركائز الأساسية لورقة عملنا هذه. فكان لدى الشيخ محمد الظافر الذي ولد في مدينة مصراتة في غربي طرابلس عام ١٨٢٨ احترام كبير وحب عظيم للأمير عبد القادر.

Eric Geoffroy

Strasbourg'daki Marc Bloch Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 1997'den beri sorumlu konferans yöneticisidir. Yayınlanmış beş bilimsel eseri vardır. İslam Ansiklopedisi (Leiden) için hazırlanmış onbeş makalesi vardır.

Maître de conférences **habilité HDR depuis 1997**, au Département d'Arabe, Université Marc Bloch – Strasbourg. Cinq ouvrages scientifiques publiés ; quinze articles rédigés pour l'Encyclopédie de l'Islam (Leiden).

أريك جوفروا

حاليا يشغل منصب المدير المسؤول للمحاضرات في قسم اللغة العربية وأدبها بجامعة سترسبورج. وله خمسة مؤلفات علمية منشورة ، وخمسة عشر مقالا ألفت من أجل موسوعة Leiden.

Şeyh Zâfir el-Medenî ve Şeyh el-Alavî Arasındaki Bağlar

Şeyh Muhammed el-Medenî'nin (1829-1903), uzun süre, Osmanlı Sultanı 2. Abdülhamid'in müşşidi olduđu bilinir. Peki, Şeyh Muhammed ile, Cezayir'de Alaviyya Tarikatı'nı kuran Şeyh Ahmed el-Alavî (ö. 1934) arasında maddî ve mânevî boyutlarda ne gibi ilişkiler mevcuttur ? 1910 yılında İstanbul'a doğru yola çıkmış olan Şeyh Ahmed el-Alavî'yi Tunus'ta, Şeyh Hazretleri'nin de birkaç gün evvelinde mânâsında gördüğü üzere, Medeniyye Tariki'nden bir grup derviş ziyaret etmişlerdir. Bu dervişlerin hepsi de orada kendisine biâtta bulunmuşlardır. Zâhirdeki bu buluşmanın dışında, her ikisi de Şâzelî-Darkavî kökenli olan Şeyh el-Medenî ve el-Alavî Hazretleri'nin öğretileri arasında ilintiler var mıdır ?

Quels liens entre le cheikh Zafir al Madani et le cheikh al Alawi ?

On sait que le cheikh Muhammed al Madani (1829-1903) fut longtemps le maître spirituel du Sultan ottoman Abdulhamid II. Mais quelles relations ont pu exister, concrètement ou subtilement entre ce cheikh et le cheikh Ahmed al Alawi (m. 1934) qui fonda la tariqa Alawiyya en Algérie? Alors que le cheikh Ahmed al Alawi était en route pour Istanbul, en 1910, un groupe de disciples de la Madaniyya vint lui rendre visite à Tunis. Le cheikh avait vu cela en rêve quelque jours auparavant. Toutes ces personnes prirent l'attachement avec lui. Au delà de cette rencontre physique, existe t-il des affinités entre l'enseignement des deux cheikhs al Madani et al Alawi, tous deux issus de la Shadhiliyya-Darkawiyya ?

أواصر بين الشيخ المدني وبين الشيخ العلاوي

من المعلوم أن الشيخ محمد المدني (١٨٢٩ - ١٩٠٣) كان مرشدا للسلطان عبدالحميد الثاني ، فما هي الأواصر المادية والمعنوية بين الشيخ محمد والشيخ أحمد العلاوي منشئ طريقة العلاوية؟ زارت الشيخ العلاوي مجموعة من الدراويش من الطريقة المدنية في تونس وهو في طريقه إلى استانبول عام ١٩١٠ ، فبايعه هؤلاء الدراويش كلهم هناك ، فهل هناك ما عدى هذه المقابلة الظاهرية نقاط مشتركة بين تعاليم هذين العلمين من أعلام التصوف؟

ULUSLARARASI
EMİR ABDÜLKÂDİR EL-CEZÂİRÎ
SEMPOZYUMU

11-13 Mayıs 2012 - Tayyare Kültür Merkezi / Bursa

TEBLİĞ ÖZETLERİ

ملخصات أوراق العمل / RÉSUMÉS

SYMPOSIUM INTERNATIONAL SUR L'EMIR
ABD EL-KADER AL-JAZAÏRÎ

مؤتمر الأمير عبد القادر الجزائري الدولي

Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Uluslararası Alaviyya
Sufi Derneği

Şefik Can Uluslararası
Mevlâna Eğitim ve Kültür Derneği

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ